

**Kauppa- ja teollisuusministeriön
kannanotto hallinnonalan virastojen,
laitosten ja sopimusyhteisöjen
tilinpäätöksistä ja toimintakertomuksista
vuodelta 2002**

Sisällysluettelo

Kauppa- ja teollisuusministeriön kannanotto hallinnonalan virastojen, laitosten ja sopimusyhteisöjen tilinpäätöksistä ja toimintakertomuksista vuodelta 2002

Liitteet

Yhteenveto virastojen ja laitosten tilintarkastuskertomuksista vuodelta 2002

Virasto-, laitos- ja sopimusyhteisökohtaiset arviot vuoden 2002 toiminnasta
Teknologian kehittämiskeskus
Valtion teknillinen tutkimuskeskus
Geologian tutkimuskeskus
Kuluttajatutkimuskeskus
Turvatekniikan keskus
Mittatekniikan keskus
Työvoima- ja elinkeinokeskukset
Patentti- ja rekisterihallitus
Kilpailuvirasto
Kuluttajavirasto
Kuluttajavalituslautakunta
Matkailun edistämiskeskus
Energiamarkkinavirasto
Huoltovarmuuskeskus
Keksintösäätiö
Suomen Standardisoimisliitto
Finpro ry

Jakelussa mainituille

**KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN KANNANOTTO HALLINNONALAN
VIRASTOJEN, LAITOSTEN JA SOPIMUSYHTEISÖJEN TILINPÄÄTÖKSISTÄ JA
TOIMINTAKERTOMUKSISTA VUODELTA 2002**

Kauppa- ja teollisuusministeriö antaa oheisena hallinnonalan yksiköitä (virastot, laitokset ja sopimusyhteisöt) koskevat yksityiskohtaiset kannanotot vuoden 2002 tilinpäätöksistä ja toimintakertomuksista.

Hallinnonalan yksiköiden toiminta kokonaisuudessaan on linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden kanssa ja on tukenut hyvin niiden toteutumista. Yksiköille tulossopimuksissa asetetut tulostavoitteet ovat pääosin toteutuneet hyvin.

Ministeriö toimii hallinnonalansa strategisena ohjaajana. Tulosohtauksessa korostetaan ministeriön strategiassa määriteltyjen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Ministeriö katsoo, että hallinnonalan yksiköt ovat onnistuneet kuvaamaan toiminnan vaikuttavuutta asetettuihin tavoitteisiin nähden varsin hyvin. Jatkossa lisääntyvää huomiota tulee kiinnittää myös tuottavuutta ja taloudellisuutta sekä tehokkuutta ja laatua koskeviin tavoitteisiin.

Hallinnonalan kaikki yksiköt on arvioitu. Arviointeja tehdään myös tehtäväaluekohtaisesti. Vuonna 2002 valmistui arviointi Turvatekniikan keskuksesta. Kuluttajaviraston ja Kuluttajavalituslautakunnan arviointien (vuonna 2001) perusteella on kehitetty yksiköiden toimintaa.

Yksiköt ovat esittäneet toimintakertomuksissaan poikkeamat tulostavoitteisiin. Yksikkökohtaisissa ministeriön (osastot) kannanotoissa on todettu virastokohtaiset poikkeamat asetettujen tulostavoitteiden saavuttamisessa. Osa poikkeamista on hyväksyttäviä, koska ne johtuvat yksiköistä riippumattomista tekijöistä. Ministeriö on analysoinut poikkeamat, minkä lisäksi on esitetty vaadittavat toimenpiteet epäkohtien korjaamiseksi. Ministeriö edellyttää poikkeamien käsittelyä kunkin yksikön kanssa tulosneuvottelujen yhtenä asiakkohtana.

23.6.2003

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) antaa tilivirastoille vuosittain tilin-
tarkastuskertomuksen koskien muun muassa tilinpäätöstä ja talousarvion
noudattamista. Ilmoitusvelvollisuuden saaneiden tilivirastojen on nimen-
omaisesti ilmoitettava VTV:lle 15.8. mennessä ne toimenpiteet, joihin ne
ovat ryhtyneet ilmoitusvelvollisuudessa mainittujen epäkohtien korjaami-
seksi. Sopimusyhteisöt (Suomen Standardisoimisliitto, Keksintösäätiö,
Finpro) ja Huoltovarmuuskeskus eivät kuulu VTV:n tarkastustoiminnan
piiriin.

Ministeriö yhtyy VTV:n vuoden 2002 kertomuksissa esittämiin näkökoh-
tiin. Yksiköiden tulee kehittää laskentatointaan siten, että oikeat ja riittävät
maksullisen toiminnan kannattavuustiedot sekä erityisesti taloudellisuus- ja
tuottavuustiedot voidaan esittää talousarvioasetuksen 55 §:n mukaisesti.
Huolestuttavia ovat VTV:n ministeriölle antamat selvityspyynnot yksiköis-
sä usean vuoden ajan jatkuneista epäkohdista, jotka ovat johtaneet ilmoi-
tusvelvollisuuksiin. Ministeriö edellyttää, että ilmoitusvelvollisuudet korja-
taan niin, ettei samoihin epäkohtiin tarvitse enää jatkossa puuttua. Lisäksi
ministeriö edellyttää, että kyseiset yksiköt lähettävät selvityksensä tiedoksi
myös ministeriölle (talousyksikköön ja vastuuosastolle).

Mauri Pekkarinen
Kauppa- ja teollisuusministeri

Erkki Virtanen
Kansliapäällikkö

JAKELU

Teknologian kehittämiskeskus
Valtion teknillinen tutkimuskeskus
Geologian tutkimuskeskus
Kuluttajatutkimuskeskus
Turvatekniikan keskus
Mittatekniikan keskus
Työvoima- ja elinkeinokeskukset
Patentti- ja rekisterihallitus
Kilpailuvirasto
Kuluttajavirasto
Kuluttajavalituslautakunta
Matkailun edistämiskeskus
Energiamarkkinavirasto

23.6.2003

Huoltovarmuuskeskus
Keksintösäätiö
Suomen Standardisoimisliitto
Finpro ry

Ministeriön Internet-sivut

TIEDOKSI

Ministeriön osastot ja yksiköt
Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto

LIITTEET

Yhteenveto virastojen ja laitosten tilintarkastuskertomuksista vuodelta 2002
Yksikkökohtaiset kannanotot vuodelta 2002

YHTEENVETO VIRASTOJEN JA LAITOSTEN TILINTARKASTUSKERTOMUKSISTA VUODELTA 2002

Tämä yhteenveto on laadittu Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) tekemien kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan yksiköitä koskevien tilintarkastuskertomusten pohjalta.

Yhteenvedossa on tuotu esille laillisuusmuistutukset ja ilmoitusvelvollisuudet. Laillisuusmuistutus annetaan, jos yksikkö ei ole toiminnassaan noudattanut talousarviolakia tai -asetusta. Epäkohdasta, joka on ilmennyt useana vuonna ja jota ei ole VTV:n huomautuksesta huolimatta korjattu, voidaan antaa ilmoitusvelvollisuus. Ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa kirjallista selvitystä niistä toimenpiteistä, joihin epäkohdan korjaamiseksi on ryhdytty.

VTV voi antaa myös ministeriölle ilmoitusvelvollisuuden hallinnonalan yksikössä todetuista epäkohdista, jos niitä ei ole korjattu.

Sopimusyhteisöt (Suomen Standardisoimisliitto, Keksintösäätiö, Finpro) ja Huoltovarmuuskampus eivät kuulu VTV:n tarkastustoiminnan piiriin, joten ne ovat jääneet tämän tarkastelun ulkopuolelle. Ministeriön tilintarkastuskertomusta ei ollut vielä käytössä 4.6. mennessä mutta sen osalta on oltu yhteydessä VTV:oon.

1. Laillisuusmuistutukset

Tilivirasto	Syy
Kuluttajavirasto	Vuonna 2002 toimintamenomomentille on kirjattu talousarvion ulkopuoliselle hankkeelle tuloja noin 34 000 euroa ja näillä rahoitetut menot. Budjetoinnissa ko. tuloja ei ole vuodelle 2002 otettu huomioon.
Valtion teknillinen tutkimuskeskus	TA A (talousarvioasetus) 42 d §:n tarkoittamia suoriteperusteisuudesta poikkeavia kirjaamis- ja tilinpäätösmenettelyjä ei ole noudatettu. VTT:n toimintamenomomentin määrärahaa on käytetty talousarvion vastaisesti EU-rakennerahastohankkeiden omarahoitusosuuksien maksamiseen.
TE-keskukset:	
Pohjois-Pohjanmaa	TA L (talousarviolaki) 15.2 §:n edellyttämä maksullisen toiminnan kannattavuuden seuranta ja sen vuosituloksen esittäminen.
Pohjois-Savo	-”-
Pohjois-Karjala	-”-
Kaakkois-Suomi	-”-
Varsinais-Suomi	-”-
Pirkanmaa	-”-

Kainuu	-”-
Uusimaa	-”-
Satakunta	Maksettu ennakoon koulutuksen hankintamenoja. TA L 15.2 §:n edellyttämä maksullisen toiminnan kannattavuuden seuranta ja sen vuosituloksen esittäminen. Vuodelle 2002 on kirjattu vuodelle 2003 kuuluva 0,7 milj. euron meno.
Keski-Suomi	TA L 15.2 §:n edellyttämä maksullisen toiminnan kannattavuuden seuranta ja sen vuosituloksen esittäminen. Vuodelle 2003 kuuluvat ja TA L 19.1 §:n vastaisesti momentille 34.06.64 (työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin) ja eräille arviomäärärahamomenteille kirjatut 0,4 milj. euron menot.
Pohjanmaa	TA L 15.2 §:n edellyttämä maksullisen toiminnan kannattavuuden seuranta ja sen vuosituloksen esittäminen. Vuodelle 2003 kuuluvat ja TA L 19.1 §:n vastaisesti momentille 34.06.64 (työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin) kirjatut 164 000 euron menot.
Lappi	Vuodelle 2003 kuuluvat ja TA L 19.1 §:n vastaisesti momenteille 34.05.61 ja 34.05.62 kirjatut 10 000 euron menot. TA A 39 §:n edellyttämä maksumääräysmenettely. TA L 15.2 §:n edellyttämä maksullisen toiminnan kannattavuuden seuranta ja sen vuosituloksen esittäminen.

2. Ilmoitusvelvollisuudet

Tilivirasto	Syy
Kauppa- ja teollisuusministeriö	VTT - Pitkäkestoisten tutkimusprojektien kirjaamis- ja tilinpäätösmenettely sekä talousarvion mukaisen menettelyn noudattaminen EU-rakennerahastohankkeissa. TE-keskukset - Laskentatoimen kehittäminen sekä oikeiden ja riittävien tuloksellisuus- ja kannattavuustietojen esittäminen. TA A 55 §.
Matkailun	Kustannuslaskennan kehittäminen TA A 55 §:n

edistämiskeskus	vaatimuksia vastaavaksi.
Valtion teknillinen tutkimuskeskus	Pitkäkestoisten tutkimusprojektien kirjaamis- ja tilinpäätösmenettely sekä talousarvion mukaisen menettelyn noudattaminen EU-rakennerahastohankkeissa.
Kuluttajavalituslautakunta	Taloussääntö ei ole TA A:n mukainen.
TE-keskukset:	
Pohjois-Pohjanmaa	Laskentatoimen kehittäminen sekä oikeiden ja riittävien tuloksellisuus- ja kannattavuustietojen esittäminen.
Pohjois-Savo	-”-
Pohjois-Karjala	-”-
Lappi	-”-
Uusimaa	-”-
Varsinais-Suomi	-”-
Pohjanmaa	-”-
Kainuu	-”-
Satakunta	Laskentatoimen kehittäminen sekä oikeiden ja riittävien tuloksellisuus- ja kannattavuustietojen esittäminen. Sisäisen valvonnan kehittäminen koulutushankinnoista aiheutuvien menojen osalta.
Pirkanmaa	-”-
Häme	Laskentatoimen kehittäminen sekä oikeiden ja riittävien tuloksellisuustietojen esittäminen.
Etelä-Pohjanmaa	Tuki2000-järjestelmässä sisäisen valvonnan puutteita ja EAKR-osarahoitteisten tukien tehtävin riittävää erottelua koskevat järjestelyt.
Kaakkois-Suomi	Sisäisen valvonnan kehittäminen koulutushankinnoista aiheutuvien menojen osalta. Laskentatoimen kehittäminen sekä oikeiden ja riittävien tuottavuus- ja taloudellisuustietojen esittäminen.
Keski-Suomi	Laskentatoimen kehittäminen.

Säädökset:

TA L 15.2 § Viraston ja laitoksen on järjestettävä maksullisen toiminnan kannattavuuden seuranta siten, että sen vuositulos voidaan esittää viraston tai laitoksen tilinpäätöksen yhteydessä, jollei maksullinen toiminta ole vähäistä.

TA L 19.1 § Varainhoitovuodelle kuuluvat tulot, joita ei ole voitu varainhoitovuoden aikana valtiolle periä, siirtyvät tulorästeinä seuraavaan vuoteen. Jos suuruudeltaan tarkoin tiedossa ollutta menoa ei ole voitu ennen varainhoitovuoden päättymistä maksaa varainhoitovuoden tulo- ja menoarvioon tarkoitusta varten otetusta kiinteästä tai arviomäärärahasta, saadaan menon suorittamista varten tarvittava määrä siirtää tilinpäätöksessä menorästinä seuraavaan vuoteen. Menorästi, jota ei varainhoitovuotta lähinnä seuraavan vuoden aikana ole suoritettu, peruutetaan, jollei ao. ministeriö toisin määrää.

TA A 39 § Maksu voidaan suorittaa vain maksumääräyksen nojalla. Maksumääräyksen tulee olla päivätty ja allekirjoitettu. Maksumääräyksen antajan tulee tarkistaa, että määräraha on riittävä ja että tili, jolle meno kirjataan, on oikea. Maksumääräystä ei saa antaa, ellei menoa ole asianmukaisesti päivitetty. Tiliviraston taloussäännössä voidaan määrätä maksumääräyksen antamismenettelystä. Taloussäännössä voidaan lisäksi erityisestä syystä määrätä, että 2 momentissa säädetyistä vaatimuksista voidaan tietyissä tapauksissa poiketa.

TA A 42 d Liikekirjanpidossa tuotannontekijöiden hankinnasta aiheutuvan menon kirjaamisperusteena on tuotannontekijän vastaanottaminen. Suoritteiden myynnistä saatavan tulon kirjaamisperusteena on liikekirjanpidossa suoritteiden luovuttaminen (suoriteperuste). Muut menot ja tulot kirjataan samoin kuin talousarviokirjanpidossa. Menot ja tulot voidaan varainhoitovuoden kuluessa kirjata myös maksun perusteella (maksuperuste). Jos kirjaukset tehdään maksuperusteella, velat ja saamiset on voitava jatkuvasti selvittää.

TA A 55 § Viraston ja laitoksen on järjestettävä muu laskentatoimensa samoin kuin muu seurantajärjestelmänsä siten, että ne tuottavat sisäisen johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät tiedot tuotettujen suoritteiden määrästä, laadusta ja kustannuksista ja maksullisen toiminnan kannattavuudesta sekä niiden kehityksestä.

20.5.2003

Teknologiaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO TEKNOLOGIAN KEHITTÄMISKESKUKSEN (TEKES) TOIMINNASTA VUONNA 2002

Kauppa- ja teollisuusministeriön laatima palaute Tekesin toiminnasta vuonna 2002 perustuu keskuksen toimintakertomukseen, erillisraportteihin ja saatuun muuhun tietoon.

Kokonaisuutena Tekesin toiminta vuonna 2002 vastasi hyvin ministeriön asettamia tavoitteita.

Seuraavassa on käsitelty joitakin asioita, joihin ministeriö haluaa kiinnittää erityistä huomiota.

Toimintakertomuksen kehittäminen

Toimintakertomus sisältää aiempaa enemmän teknologia- ja innovaatiopolitiikan kannalta oleellista informaatiota ja se kuvaa hyvin Tekesin toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia, Tekesin toimintaa ja sen vaikutuksia. Toimintakertomuksen selkeyden ja luettavuuden lisäämiseksi olisi kuitenkin ollut suotavaa käydä kertomusluonnos läpi ennen sen julkaisemista ministeriön tulosohjaajien kanssa, kuten oli alun perin kaavailtu.

Toimintakertomuksen rakenne muuttunee huomattavasti sen jälkeen, kun kehitystyön kohteena olevat uudet tavoitteet, vaikuttavuusindikaattorit ja avaintehtävistä suoriutumista mittaavat kriteerit otetaan käyttöön vuodesta 2004 alkaen.

Tekesin toiminta vuonna 2002

Toiminnan perusteita koskevassa osassa on selostettu, mikä rooli eri toimijoilla on Suomen teknologiapoliitiikan valmistelussa ja toimeenpanossa. Lyhyen selostuksen perusteella on vaikea muodostaa täsmällistä kuvaa tästä roolijaosta. Erityisesti olisi ollut toivottavaa, että KTM:n asema teknologiapoliitiikan valmistelusta ja toteutuksesta vastaavana ylimpänä viranomaisena olisi selvemmin todettu. Samalla olisi ollut paikallaan todeta, että KTM ohjaa Tekesiä myös budjetin avulla (määrärahat ja tulostavoitteet).

Toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset

Julkisen t&k-rahoituksen kehitystä on tarkasteltu vain USA:n ja Japanin osalta. Suomi kilpailee myös muiden Euroopan maiden kanssa. Julkinen rahoitus on kehittynyt yleisesti heikosti Euroopassa. Sikäli Suomen kehitystä ei voida pitää kansainvälisesti poikkeuksellisenä.

20.5.2003

On vaikea ymmärtää johtopäätöstä, että vuosina 1997 – 1999 toteutettu tutkimuksen ja teknologian lisärahoitusohjelman aikaan saama kilpailuetu olisi kokonaan menetetty.

EU:n kuudennesta tutkimuksen puiteohjelmasta on todettu, että Suomella on edellytykset olla kehityksen eturintamassa hyödyntämässä puiteohjelman uusia yhteistyömuotoja. Uusilla instrumenteilla pyritään uudistamaan tutkimusyhteistyön rakenteita ja lisäämään puiteohjelman innovaatiovaikutusta. Niiden käyttöönotto muuttaa oleellisesti EU-tutkimusyhteistyön toimintaympäristöä ja lisää vaatimuksia osallistujien hallinnollisten resurssien ja yhteistyövalmiuksien suhteen. Tästä syystä olisi kiinnostavaa tietää, millä perusteella Tekes on olettanut suomalaisilla olevan hyvät valmiudet kohdata uudet haasteet.

Toiminnassa tapahtuneet muutokset

Tekesin osuutta TE –keskusten teknologiayksiöiden tulosohjauksessa vir-taviivaistettiin. Toimintakertomuksessa todetaan myös, että KTM:n teknologiaosaston roolia TE-keskusten tulosohjauksessa tulisi vahvistaa. Kannanotto saattaa sinällään olla perusteltu, mutta ei kuulune tähän asiayhteyteen.

Tekes on laatinut viime vuosina suuren määrän toiminnan eri osa-alueita koskevia strategioita, mikä kertoo keskuksen aktiivisesta pyrkimyksestä kehittää ja tehostaa toimintaansa. Tässä yhteydessä voisi harkita, onko 'strategia' paras termi kuvaamaan kehityssuunnitelmia tapauksissa, joissa on kyse suppeasta toiminta-alueesta.

Tekesin toiminnan vaikuttavuus yleisten indikaattorien valossa

Toimintakertomuksessa selostetaan laajasti Suomen taloudellisen kilpailukykyyn kehitystä vakiintunen aseman saavuttaneiden kansainvälisten vertailuselvitysten (WEF, IMD, UNDP; YK:n yliopisto, EU:n komissio) perusteella. Kansantalouden menetystekijöitä eri näkökulmista mittaavat selvitykset osoittavat yhtäpitävästi, että Suomi on säilynyt yritystoiminnan kannalta erittäin kilpailukykyisenä toimintaympäristönä, jopa parantanut asemaansa joiltakin osin. Kansallisia vahvuuksia ovat erityisesti voimakas panostus tutkimus- ja kehittämistoimintaan, kyky luoda ja soveltaa uutta teknologiaa, laadukas ja tehokas koulutusjärjestelmä ja edistyneisyys tietoyhteiskuntakehityksessä. Asemamme on vahva myös useimmilla muilla indikaattoreilla arvioituina. Tämän tyyppinen yhteenvedo merkittävimpien kansainvälisten kilpailukyky selvitysten tuloksista on erittäin hyödyllinen, ja se on syytä sisällyttää toimintakertomuksiin myös jatkossa.

Samassa osiossa tarkastellaan myös korkean teknologian alojen kehitystä ja siihen vaikuttaneita tekijöitä, joista tärkein oli keskeisten vientimarkkinoiden heikko talouskehitys. Positiivisena seikkana todetaan, että Suomi

20.5.2003

tarjoaa edelleen houkuttelevan tutkimusympäristön yritysten t&k-toiminnalle sekä kustannusten että tutkimusresurssien suhteen.

Osion loppupuolella käsitellään lisäksi innovaatiotoiminnan yleistä merkitystä yritysten pitkän ajan kilpailukyvyille ja menestykselle. Tässä yhteydessä korostetaan aivan oikein julkisen t&k-rahoituksen tärkeää roolia yritysten osaamisen säilyttämisessä ja kehittämisessä varsinkin taloudellisten laskusuhdanteiden aikana.

Vaikka Tekesin asetettujen tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan toimintakertomuksessa myöhemmin eri tulosalueiden kohdalla, olisi ollut paikallaan liittää tähän yhteenvetoon lyhyt arvio siitä, miltä osin Tekes on omalla toiminnallaan vaikuttanut kehitykseen. Nyt kertomuksessa tyydytään viittaamaan vuoden 2002 alussa julkaistuihin raportteihin.

Kansallinen osaamispohja

Tekesin yleisarvioon kansallisen osaamispohjan myönteisestä kehityksestä voidaan yhtyä. Toimintakertomuksessa selvitetään osaamispohjaan kiinteästi tai löyhemmin liittyvien osatekijöiden kehitystä, mutta ei määritellä, mitä kansallisella osaamispohjalla tarkoitetaan. Jatkossa olisi hyvä esittää määritelmä osaamispohjasta ja pyrkiä arvioimaan Tekesin toimintaa tämän määrittelyn näkökulmasta.

Elinkeinorakenteen monipuolistumisen tavoite toteutuu toimintakertomuksen mukaan niin, että Tekesin rahoitus kohdistuu elinkeinoelämän tulevaisuuden kannalta keskeisille alueille. Kertomuksen perusteella on vaikea arvioida, miten teknologinen ja liiketaloudellinen perusosaaminen ovat vahvistuneet kilpailukyvyn kannalta keskeisissä toiminnoissa tai miten tuloksellista ennakkointitoimintaa on vuoden 2002 aikana ollut.

Tiede- ja teknologiapoliittinen tutkimus on vahvistunut ja esimerkiksi ProACT –tutkimusohjelma on toiminut hyvin. Tekesin toiminta on vahvistanut yritysten ja korkeakoulujen sekä tutkimuslaitosten verkottumista tavoitteiden mukaisesti niin, että verkostoyhteistyö on yhä useammassa tapauksessa muuttunut pysyväksi toiminnaksi. Ministeriö katsoo, että tätä osaamispohjaa vahvistavaa toimintatapaaan liittyvää muutosta voidaan pitää merkittävänä Tekesin toiminnalla aikaan saatuna innovaatiopoliittisena vaikutuksena.

Viime vuosien kehityssuuntana on ollut perus- ja soveltavan tutkimuksen välisen rajan hämärtyminen. Kehityssuunta on nostanut esille myös kysymyksen siitä, missä tapauksissa ja missä laajuudessa Tekesin on perusteltua osallistua perustutkimuksen rahoittamiseen.

20.5.2003

Työllisyys on edelleen parantunut teknologiaa kehittäville ja hyödyntäville sektoreilla etenkin yrityksissä. Talouden taantuman takia työllisyys on kuitenkin kohentunut aiempaa hitaammin, kuten raportissa todetaan.

Toimintakertomuksen mukaan kansainvälinen yhteistyö Tekesin rahoittamissa tutkimushankkeissa kasvoi edellisvuosien tapaan. Suomalaiset yritykset ovat hyödyntäneet aktiivisesti eurooppalaisia yhteistyörakenteita. Erityisen myönteistä on todeta, että suomalaiset yritykset ja muut tutkimusyksiköt ovat menestyneet erinomaisesti kilpailussa vuoden lopussa päättyneessä EU:n viidennen puiteohjelman rahoituksesta. Samoin osallistumisprofiili on kehittynyt toivotulla tavalla pk-yritysten osallistumisen lisääntyessä. Ministeriön kokemusten mukaan Tekesin aktiivisella tiedotus- ja neuvontatoiminnalla on ollut myönteinen vaikutus mm. suomalaisten menestykseen EU:n viidennessä puiteohjelmassa. Vuosiraportista puuttuu kuitenkin ministeriön arviossaan Tekesin toiminnasta alkuvuonna 2002 toivoma selvitys, josta saisi kokonaiskuvan suomalaisten osallistumisesta merkittävimpiin eurooppalaisiin tutkimuspuitteisiin (EU, ESA, COST ja Eureka).

Uudet teknologiayritykset

Yrittäjyysaktiivisuutta mitataan mm. kansainvälisellä GEM – tutkimuksella. Sen mukaan yrittäjyysaktiivisuus on selvästi laskenut Suomessa ja on alle EU –maiden keskiarvon. Toisaalta Suomi on saman tutkimuksen mukaan ykköstilalla arvioitaessa yritystoimintamahdollisuuksia. Yrittäjyys ja sen edistäminen ovat eräs keskeinen osa nykyisen hallituksen ohjelmaa, ja Tekesin kokemukset ovat arvokas osa uutta yrittäjyyspolitiikkaohjelmaa.

Pääomasijoitustilanne on muuttunut nopeasti. Tänä keväänä julkaistussa European Innovation Scoreboard’issa Suomen tilanne kuvataan varsin hyvänä. Tekes raportoi jo vuosi sitten heikentyneestä tilanteesta.

TULI –toiminta uudistettiin vuoden 2002 alusta ohjelmamuotoiseksi ja sen koordinointi annettiin Tekelin tehtäväksi. Toiminnalle asetetut määrälliset tavoitteet saavutettiin. TULI –toiminta onkin osoittautunut tehokkaaksi keinoksi tutkimuslaitoksissa tehtyjen havaintojen muuttamiseksi kaupalliseksi tuotteiksi.

Tekesin ja Sitran yhteisen LIKSA –rahoituksen kysyntä tasaantui vilkkaan alun jälkeen. LIKSA-väliarviointin mukaan Tekesin tulisi olla aktiivisempi, tuntea paremmin tuote ja kertoa siitä enemmän asiakkailleen.

Muuttuva toimintaympäristö asettaa vaateita myös innovaatioympäristön toimijoille. Tekesin toiminnan ja tuki-instrumenttien on muututtava ympäristön mukana. Ennen uusien instrumenttien käyttöönottoa niistä tulee ne-

20.5.2003

votella ministeriön kanssa, jotta voidaan välttää päällekkäisyydet ja selvittää niihin liittyvät poliittiset reunaehdot.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan määrä ja laatu

Tulosalueen tavoitteiden mukaan yhä useampi yritys harjoittaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa, yritysten tutkimus- ja kehittämisaktiivisuus kasvaa ja yritysten t&k-hankkeiden haasteellisuus ja pitkäjänteisyys lisääntyy. Toimintakertomuksen tietojen perusteella nämä määrälliset tavoitteet saavutettiin kohtuullisessa mitassa.

Toimintakertomuksesta käy ilmi, että yritysten saamasta julkisesta tutkimus- ja kehittämisrahoituksesta kohdistuu pienille ja keskisuurille yrityksille (alle 250 työntekijää) noin 60 prosenttia, mikä on kansainvälisesti hyvin korkea osuus. Tekesin yrityksille myöntämästä rahoituksesta pk-sektorin osuus on 50 %, vaikka ne vastaavat vain neljänneksestä yrityksissä tehtävästä t&k-työstä. Kuva 28 osoittaa havainnollisesti, että suurimpien, yli 5000 työntekijän, yritysten t&k-rahoitusta kanavoituu pk-yrityksille ja julkisille tutkimusyksiköille jopa hieman enemmän, kuin mitä niille itselleen myönnetään julkista rahoitusta. Näiden tietojen valossa julkisudessa esiintyneet väitteet siitä, että Tekesin rahoitus suuntautuisi yksipuolisesti suurille yrityksille, ovat täysin perusteettomia.

Sekä yritysprojektien että julkisten tutkimushankkeiden hylkäysprosentit nousivat jonkin verran edellisestä vuodesta. Hylkäävien päätösten osuus, hieman alle 40 %, on kuitenkin pysynyt vielä hakijoiden kannalta siedettävänä. Ministeriö yhtyy Tekesin arvioon siitä, että ilmeisesti osa hylkäysprosentin kasvusta johtunee osaltaan Tekesin rahoitusmahdollisuuksien niukkuudesta.

Kertomuksessa todetaan, että merkittävä osa vuoden 2002 päätöksistä tehtiin edellisenä vuonna saapuneiden hakemusten perusteella, mutta ei kerrota tarkemmin, mikä tämä osuus on. Tulisi selvittää, miten vuoden vaihteen yli siirtyvää hankekuormaa voitaisiin alentaa.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten kaupallistaminen

T&k –toiminnan volyymin rinnalle tarvitaan tietoa siitä, miten se onnistuu tuottamaan kaupallisesti sovellettavia tuloksia ja miten nämä tulokset kytetään hyödyntämään kaupallisesti. Vaikka t&k –rahoituksen bkt –osuus on Suomessa kansainvälisesti korkea, on varsinkin pienten innovaatiotoimintaa harjoittavien yritysten osuus kaikista yrityksistä edelleen suhteellisen matala. Tilanteen analysointia vaikeuttaa kuitenkin se, että eri lähteistä saatava tieto t&k –toimintaa harjoittavista yrityksistä ei ole yhtäpitävä.

Eräänä innovaatiotoimintaa rajoittavana tekijänä mainitaan pätevän henkilöstön puute. Korjaavien toimenpiteiden suunnittelemiseksi olisi tärkeää

20.5.2003

laatia tarkempi selvitys henkilöstön saatavuuteen ja osaamiseen liittyvistä kysymyksistä.

Arvio odotettavissa olevasta liikevaihdon lisäyksestä, joka saadaan aikaan Tekesin t&k-rahoituksella, on lähes kaksinkertainen verrattuna edellisen vuoden toimintakertomuksessa esitettyyn arvioon. Syitä tähän tulisi selittää tarkemmin.

Tekesin rahoitustuen vaikutuksesta odotetaan syntyvän 5-8 vuoden aikana yli 4700 uutta työpaikkaa, joilla on lisäksi heijastusvaikutuksia muiden alojen työllisyyteen. Koska uudet työpaikat lisäävät osaltaan verotuloja, olisi hyödyllistä saada karkea arvio siitä, kuinka paljon julkinen valta saa vuosittain verotuloja Tekesin sijoittaman rahoituksen vastineeksi.

Yritysten kansainvälistymisen edistämisessä on tärkeä läheinen yhteistyö Tekesin ja Finpron välillä. Ministeriö on jo aiemmin pyytänyt selvitystä yhteistyön kehittämisestä.

Toimintakertomuksessa on täsmälleen sama teksti kuin edellisenä vuonna verkostoituneen talouden kansainvälisen liiketoiminnan osaamisesta. Ministeriö toistaa näkemyksensä, että olisi toivottavaa saada hyödynnetyksi teknologiaohjelmatoiminnan kokemukset sekä liiketoiminnan tutkimuksessa että opetuksessa.

Alueiden kehittyminen

Alueiden kehittyminen teknologian avulla kuuluu ministeriön hallinnon alan painopisteisiin. Tekesillä on tässä merkittävä rooli, jonka Tekes on omaksunut erittäin hyvin. TE –keskusten teknologiayksiköt toimivat kiinteässä yhteistyössä Tekesin kanssa ja ne ovat avainasemassa alueellisen teknologiapolitiikan toteuttajina.

Tekes toteaa – ensimmäistä kertaa TE –keskusten olemassaolon aikana – yhteistyön TE –keskusten suuntaan kehittyneen suotuisasti. Ministeriö toivoo suotuisan kehityksen jatkuvan.

Ministeriön ja TE –keskusten välisissä tulossopimuksissa on sovittu alueellisten teknologiastrategioiden laatimisesta. Tavoitteena on, että alueelliset toimijat laativat itse strategiansa. Tekesillä onkin tässä työssä lähinnä 'sparraajan' eikä vastuutahon rooli. Tekesin ei tule myöskään itse ottaa vastuuta puuttuvista strategioista, vaan pyrkiä aktivoimaan alueita omaehtoiseen toimintaan.

Tekesin rahoituksesta on viime vuosina suuntautunut kasvukeskusten ulkopuolelle suhteellisesti suurempi osa kuin, mikä on kyseisten alueiden osuus koko maan t&k –toiminnasta on. Tämän pitäisi vähitellen näkyä myös kasvaneena innovatiivisten yritysten määränä ja edelleen uusina tuotteina ja työpaikkoina. Tekes julkisti vuoden 2003 alkupuolella alueellista vaikuttavuuttaan koskevan julkaisun. Tämän lisäksi Tekesissä on laadittu

20.5.2003

varsin mielenkiintoista lisämateriaalia, joiden saattaminen laajempaan käyttöön on perusteltua.

Teknologiapanostusten vaikuttavuus

Toimintakertomuksen mukaan Tekesin toiminta teknologiapanostusten vaikuttavuuden osoittamiseksi ja viestimiseksi oli varsin aktiivista. Ministeriö yhtyy Tekesin käsitykseen, että toteutetulla viestintäkampanjalla on lisätty päättäjien ja median tietämystä teknologiarahoituksesta ja sen vaikutuksista. Vaikuttavuuden osoittaminen on hyvin haasteellinen tehtävä. Siinä onnistuminen edellyttää valmiutta osallistua myös kriittiseen keskusteluun.

Osaamisen ja tietämyksen hallinta

Tekes on jatkuvat kehittyvä asiantuntijaorganisaatio, jonka toiminnan perusta on osaava ja jaksava henkilöstö. Tekes panostaakin henkilöstön koulutukseen ja hyvinvointiin selvästi enemmän kuin valtion hallinnossa yleensä. Tämä näkyy mm. Tekesin hyvänä sijoituksena Paras työpaikka – kilpailussa. Pahimpana pullonkaulana nähdään urakehitysmahdollisuuksien rajallisuus.

Tekesissä on myös otettu käyttöön uudet työaika- ja etätyötä koskevat periaatteet. Tekes on tälläkin rintamalla edelläkävijä ja voisi mahdollisesti tarjota toimivan mallin myös muille hallinnonalan yksiköille. Myös ministeriö on kiinnostunut saaduista kokemuksista.

Erillistavoitteet

Teknologiaohjelmien kansainvälistyminen kehittyi suotuisasti. Teknologia-alueiden USAn ja Japanin kanssa tehtävän yhteistyön volyymi kasvoi Tekes-hankkeissa tavoitteen mukaisesti.

Asiakkaat olivat yleisesti ottaen tyytyväisiä Tekesin palveluihin. Asiakaspalautetta koskeva teksti on kuitenkin vaikeaselkoinen, koska termiä 'asiakaspalaute' on käytetty ilmeisesti eri merkityksissä. Lisäksi palautteen luotettavuus on heikentynyt johtuen mittaustavasta ja pienestä vastausprosentista. Ministeriö tähdentääkin luotettavan asiakastyytyväisyyden seurantarjestelmän aikaan saamisen tärkeyttä.

Uusien yrityshankkeiden käsittelyajat laskevat edelleen hitaasti. Suunta on oikea, eikä ministeriön kanssa sovittua tulostavoitetta tule tulkita siten, että työn laadusta tingitään.

Maksatusajat ovat sen sijaan pidentyneet. Kehityssuunta on huolestuttava. Tekesin palvelukyvyyn kehittymisen kannalta on erittäin tärkeää, että maksatusaikoja voidaan lyhentää. Tämä ei kuitenkaan saa tapahtua asiakkailta vaadittavien selvitysten laadun kustannuksella.

20.5.2003

Tilinpäätöslaskelmat

Tekes käsittelee vuosittain erittäin suuria rahamääriä. Sisäiseen valvontaan, sisäiseen tarkastukseen sekä talousvalvontaan ja –suunnitteluun on kiinnitetty erityistä huomiota, kuten: Heikentyneen taloudellisen tilanteen vuoksi luottotappiot ovat kasvaneet. Tekes on päättänyt ottaa tilanteen kehityksen tarkempaan seurantaan varsinkin pääomalainan osalta.

Tekes on tarkentanut myös sisäisen valvonnan käytäntöjään. Rahoitustoiminnassa on otettu koekäyttöön menettely, jossa projektille määritellään tapauskohtainen seurantaluokka riskianalyysin perustella. Näin pyritään keskittämään valvontatoimet riskialtteimpiin tapauksiin.

Myöntövaltuudet sidottiin käytännöllisesti katsoen kokonaan. Määräraha-tarpeen arviointi onnistui hyvin pienestä arviomäärärahan ylitystarpeesta huolimatta. Tarkempaan arviointiin ei käsityksemme mukaan ole edes mahdollista päästä.

Arviomäärärahan ylitystarve johtui valvontamenetelmän pettämisestä juuri joulun alla. Tekesissä reagoitiin tilanteeseen välittömästi ja ryhdyttiin toimenpiteisiin, jotta tilanne ei pääsisi toistumaan.

Tilintarkastuskertomus ei ole tätä kirjoitettaessa ministeriön käytössä. Mikäli siinä aikanaan ilmenee jotakin huomautettavaa, ministeriö keskustelee asiasta erikseen Tekesin kanssa.

Erkki Virtanen
Kansliapäällikkö

Paula Nybergh
Teollisuusneuvos

19.5.2003

Teknologiaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO VALTION TEKNILLISEN TUTKIMUSKESKUKSEN TOIMINNASTA VUONNA 2002

Yleistä

Ministeriön arvio Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) toiminnasta perustuu VTT:n vuoden 2002 toimintakertomukseen ja tilinpäätöslaskelmiin sekä laitoksen toiminnasta muuten saatuun runsaaseen ja monipuoliseen informaatioon. Ministeriö on lisäksi antanut alkuvuotta 2002 koskevan arvion 22.10.2002 pidetyn tulosneuvottelun asiakirjoissa.

Toimintakertomuksen esitystapa on selkeä ja johdonmukainen, ja se sisältää runsaasti informaatiota. Tulostavoitteiden saavuttamista on helppo seurata ja vertailu aiempaan on helppo tehdä. Toimintakertomuksessa on selvästi esitetty tulossopimuksen mukaisten tavoitteiden toteutuminen ja tavoitteiden ylittyminen sekä myös se, mitä ei ole saavutettu.

Tutkimus- ja kehitystoiminta kuuluu edelleen uudenkin hallituksen ja kauppa- ja teollisuusministeriön painopistealueisiin. Hallitusohjelmassa on lupauksia julkisen sektorin t&k-panostuksen kasvusta usean vuoden jälkeen. Kasvun vauhdittamiseksi on erittäin tärkeä kiinnittää huomiota myös VTT:n toiminnan vaikuttavuuteen. Tietoja valtion laitosten ja julkisen hallinnon vaikuttavuudesta ovat hallituksen ja ministeriöiden ohella korostaneet mm. eduskunta ja valtion tilintarkastajat. VTT:n raportoinnissa ja tiedottamisessa vaikuttavuuden esittämistä onkin parannettu viime vuosina.

VTT:n toiminnassa ja raportoinnissa on kiinnitetty huomiota myös yrittäjyyteen ja tietoyhteiskunta-asioihin, jotka ovat uuden hallituksen politiikkaohjelmia. Samoin alueellisen kehittämisen kysymykset ovat korostumassa. Tulevassa raportoinnissa toimenpiteet myös näillä alueilla on hyvä tuoda selkeästi esille.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen sisältämä aineisto on laaja. Seuraavassa kiinnitetään huomiota vain muutamiin, lähinnä tulossopimuksessa sovittuihin asioihin.

Osaamis- ja tietopohjan vahvistaminen

VTT:n tutkijakunnan lukumäärä nousi tarkasteluvuonna 1685 henkilöstä 1708 henkilöön. Tohtoreiden osuus tutkijakunnasta 21,6 % oli hiukan enemmän kuin edellisenä vuonna. Tohtorikoulutusohjelmat ja strategiset tutkimushankkeet ovat edistäneet tutkimuksen kehittämistä. Tutkija- ja johtajuuskoulutuksen jatkaminen ja kehittäminen on edennyt tarkasteluvuonna.

19.5.2003

Asiakastyytyväisyyskyselyt ja yksiköiden arvioinnit ovat osa VTT:n toimintaa. Ne antavat viitteitä koulutuksen tuloksellisuudesta ja kehittämistarpeista. Asiakkailta saatuun palautteeseen onkin reagoitu suuntaamalla koulutusta sen mukaisesti. VTT:n monipuolinen ja laaja osaaminen on myös perusta laitoksen yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen.

Strategiatyö

VTT:n strategiatyö on ollut erittäin hyvin toteutettua. Se on ollut mallina monille muille tahoille. Strategiatyö on kehitetty VTT:llä jatkuvaksi prosessiksi, johon on sitoutunut sekä johto että koko henkilöstö. Visioon pohjautuva teknologiastrategia ottaa huomioon asiakkaiden tulevat tarpeet, teknologioiden kehitysnäkymät sekä tutkimus- ja teknologiapoliittiset suuntaukset.

Vuonna 2001 valitut strategiset teknologiateemat antavat valmiuksia uusien teknologioiden kehityssuuntien löytämiseen. Teknologiateemojen valinnalla on saatu aikaan laajaa kansallista ja kansainvälistä verkottumista sekä kehitetty VTT:n yksiköiden välistä yhteistyötä. Se on ollut hyvä avaus verkottuneelle kehittämiselle. Sitä on hyvä edelleen kehittää. Budjettirahan käyttö näiden teknologiateemojen kehittämiseen on perusteltua. Samoin on tärkeää, että rahoitusta käytetään myös mm. sellaisen viestintä- ja tietotekniikan kehityshankkeiden löytämiseen, joilla edistetään maamme perusteollisuuden kehitystä.

Kansainvälinen toiminta

Toimintakertomuksessa todetaan, että kansainvälistymisen tavoitteisiin ei ole päästy.

Ulkomaisten tuottojen osalta tavoite oli 27 miljoonaa euroa ja tulos 23,4 miljoonaa. Heikentynyttä kansainvälistä kilpailuasemaa kuvaa myös yksityisen sektorin osuuden lasku 37%:sta 31 %:iin ulkomaisista tuotoista.

Samoin todetaan, että kansainvälisessä yhteistyössä Eurooppa-keskeisyys on lisääntynyt. EU-hankkeiden suunnitteluun, valmisteluun ja toteutukseen VTT on paneutunut kiitettävästi ja EU-hankkeissa VTT on myös menestynyt hyvin. Panostaminen EU-hankkeisiin on todennäköisesti vaikuttanut siihen, että yhteistyö johtavien teknologiamaiden kanssa on selvästi vähentynyt niin hanketasolla kuin tutkijoiden liikkuvuudessa. Myös muu bilateraaliyhteistyö on vähentynyt.

Ministeriö on painottanut jo 1990-luvun puolivälistä lähtien yhteistyötä erityisesti Yhdysvaltain ja Japanin kanssa, joiden osuus OECD-maiden tutkimuspanoksesta on lähes kaksi kolmannesta ja jotka nykyisin ovat useimmilla teknologian aloilla johtavia maailmassa. Tämä tavoite on siitä lähtien kirjattu vuosittaisiin tulossopimuksiin. Myös vuoden 2002 tulossopimuksessa sovittiin tavoitteeksi yhteistyön lisääminen erityisesti

19.5.2003

johtavien teknologiamaiden kanssa. Vain olemalla yhteistyössä maailman teknologiavetureiden kanssa on mahdollisuus pysyä uusimman kehityksen kärjessä.

VTT:n yhteistyön volyymi johtavien teknologiamaiden kanssa ei ole oleellisesti kasvanut 1990-luvun alun tasolta ja vuonna 2002 se on selvästi vähentynyt. Toteutunut kehitys on ristiriidassa niin tulossopimuksen kuin VTT:n itse määrittämien strategisten tavoitteiden kanssa, joiden mukaan pyritään nostamaan VTT:n kilpailukyky uudelle kansainväliselle tasolle, vahvistamaan VTT:n kansainvälisillä t&k-markkinoilla saavutettua asemaa ja rakentamaan VTT:stä maailmanluokan brandi.

Ministeriö katsoo, että VTT:n on ryhdyttävä kiireellisesti konkreettisiin, tehokkaisiin toimenpiteisiin kansainvälistä kilpailukykyään koskevien strategisten tavoitteidensa saavuttamiseksi ja raportoimaan niistä viimeistään syksyn 2003 tulosneuvottelujen yhteydessä.

Taloudellinen tulos ja tuloskehityksen seuranta

Ulkopuolisten tuottojen osalta VTT on jäänyt jälkeen tavoitteista. Ne kasvoivat kokonaisuudessaan 3%, kun tavoite oli 8%. Tuotot kotimaiselta yksityiseltä sektorilta kasvoivat 1%, kun tavoite oli 6%. Tuotot kotimaiselta julkiselta sektorilta supistuivat yhteensä 1%, tuotot Tekesiltä jopa 4%.

Ulkopuolisten tulojen heikon kehityksen vuoksi nämä tuotot kattoivatkin vain 67,8% toimintamenoista, kun tavoitteena oli 70%. Ulkopuolisen kysynnän heikkeneminen johtui ilmeisesti suurimmalta osalta yksityisen sektorin t&k-toiminnan heikosta kokonaiskehityksestä. Julkisten rahoittajien osalta VTT sen sijaan menetti markkinaosuuttaan.

Maksullisen toiminnan erillistulos pieneni 3,7 miljoonasta eurosta 0,3 miljoonaan euroon, joka täytti kuitenkin sovitun kannattavuustavoitteen VTT-tasolla. Useiden yksiköiden toiminta on kuitenkin ollut tappiollista.

Tuottojen odotettua huomattavasti heikomman kehityksen vuoksi paine toimintamenoihin kasvoi. Edelliseltä vuodelta toimintamenoista siirtynyt 8,2 miljoonaa euroa käytettiin lähes loppuun vuoden 2002 aikana. Vuodelle 2003 ei siirtynyt toimintamenojen joustovaraa.

Taloudellisen tilanteen heikentyminen oli osin nähtävissä jo vuoden 2002 puolella. Kuitenkaan tilannetta ei raportoitu hälyttäväksi syksyn 2002 tulosneuvotteluissa. Vasta helmikuussa 2003 VTT:n hallitus ja ministeriö saivat tiedon VTT:n taloudellisen tilanteen oleellisesta heikkenemisestä.

Tässä mielessä onkin kysyttävä, ovatko VTT:n talouden seurantakäytännöt riittävän nopeasti reagoivia ja tehokkaita, jotta käänneet ja erityisesti negatiiviset viestit niin kysynnässä kuin kustannuksissa tulisivat riittävän varhain esille.

19.5.2003

Myös tässä asiassa ministeriö odottaa VTT:n raportoivan viimeistään syksyn 2003 tulosneuvottelujen yhteydessä, mihin korjaaviin toimenpiteisiin se on ryhtynyt seurantajärjestelmänsä parantamiseksi.

Alueellinen toiminta

VTT:n aluestrategian toteutus ja alueellinen toiminta on tuottanut tulosta. Toimintamuotoja on sovellettu alueellisten tarpeiden mukaisesti välttämällä kuitenkin uusien raskaiden organisaatioiden perustamista. Erityisesti on pyritty löytämään pk-yritysten tarpeet. Toimintamuodot ovat olleet hyvin monipuolisia tuotekehityksestä ja innovaatioiden kaupallistamisesta kansallisiin ja kansainvälisiin verkostoihin. Luotujen pk-yritysten verkostojen toivotaan tukevan kehitystä pitkäjänteisesti.

Selvitys VTT:n alueellisesta vaikuttavuudesta toi esille selkeästi laitoksen merkityksen yhtenä tekijänä alueellisessa kehittämisessä. Tietous VTT:stä on lisääntynyt alueilla. VTT on ollut myös hyvin esillä erityisesti alueellisissa tiedotusvälineissä. Lisäksi on saatu viitteitä laajemmista alueellisista kehittämistarpeista ja haasteista, joita on pohdittava eri toimijoiden kesken.

Aluepolitiikka säilyy edelleen keskeisenä asiana valtionhallinnossa. Alueellisen toiminnan vaikuttavuuden analysoimista on hyvä edelleen kehittää, ja vaikuttavuuden esittämiseen on hyvä kiinnittää huomiota.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus

Valtiontalouden tarkastusvirasto puuttuu VTT:tä koskevassa tilintarkastuskertomuksessa siihen, että VTT on käyttänyt toimintamenoäärä rahaa omarahoitusosuutena Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettuihin hankkeisiin. Toisena huomautuksen aiheena on pitkäkestoisten tutkimusprojektien etupainotteinen tuloutusmenettely. Ministeriö yhtyy tilintarkastuskertomuksessa oleviin huomautuksiin ja edellyttää, että VTT lähettää ilmoituksen toimenpiteistä myös ministeriölle 15.8.2003 mennessä.

Yhteenveto

VTT:n toiminta on ollut yleisesti ottaen sekä valtakunnallisten teknologiapoliittisten tavoitteiden että kauppa- ja teollisuusministeriön ja VTT:n välillä sovittujen tulostavoitteiden mukaista.

Erityisesti on syytä mainita VTT:n strategiatyö, joka on tuottanut tulosta ja jota on syytä edelleen jatkaa. Vaikuttavuusselvitykset VTT:stä yhteiskunnallisena ja alueellisena vaikuttajana sekä asiakasvaikuttavuus antavat arvokasta tietoa monille tahoille. VTT on levittänyt tutkimustuloksia tehokkaasti hyödyntäjille. Erityisesti on saatu pk-yrityksiä mukaan kehityshankkeisiin.

Viestintää on kehitetty viimeisten vuosien aikana hyvin ja VTT:n näkyvyys on parantunut. VTT mielletään useimmiten tavoitteiden mukaisesti

19.5.2003

puolueettomaksi, luotettavaksi uuden teknologian huippuosajaksi. Useilla aloilla se on maailmanlaajuisesti huippuosaja. Kansainvälisessä yhteistyössä VTT on päässyt erittäin hyvin mukaan eurooppalaisiin ohjelmiin ja hankkeisiin.

On kuitenkin erityistä huomiota ja toimenpiteitä vaativia asioita, joissa tulostavoitteet eivät ole toteutuneet. Kansainvälisessä toiminnassa on jääty tavoitteista. Talouden seurantajärjestelmä ei näytä toimivan riittävän reagoivasti. Myös Valtiontalouden tilintarkastuskertomuksessa edellytetään toimenpiteitä.

Erkki Virtanen
Kansliapäällikkö

Alpo Kuparinen
Neuvotteleva virkamies

20.5.2003

Teknologiaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUKSEN TOIMINNASTA VUONNA 2002

Yleistä

Ministeriön arvio Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) toiminnasta perustuu GTK:n vuoden 2002 toimintakertomukseen ja tilinpäätöslaskelmiin sekä laitoksen toiminnasta muutoin saatuun monipuoliseen informaatioon. Ministeriö on antanut alkuvuotta 2002 koskevan, 4.10.2002 päivätyn arvi-
on.

Toimintakertomus on esitystavaltaan erittäin selkeä ja antaa hyvän kuvan vuoden 2002 toiminnasta. Kertomuksessa käydään yksityiskohtaisesti läpi tulossopimuksessa sovitut tavoitteet ja niiden toteutuminen. Lisäksi kuvataan lyhyesti laitoksen keskeiset hankkeet, esitetään suoritettavahoitoita kuvaava taulukko, tiedot toiminnan kustannusvastaavuudesta sekä tilinpäätöslaskelmat ja niiden yksityiskohtainen tarkastelu.

Toimintakertomuksessa kiinnitetään runsaasti huomiota GTK:n toiminnan vaikuttavuuden kuvaamiseen ja lisäksi GTK on julkaisuilla ja monilla muilla tavoilla esitellyt vaikuttavuuttaan. Tämä antaa hyvän perustan niin toiminnan tuloksellisuuden arvioinnin kuin laitoksen yhteiskunnallisen tarpeen tarkastelun kannalta. Vaikuttavuuden mittaamiseen ja tulosten viestintään on jatkossa syytä kiinnittää vieläkin suurempaa huomiota.

Strategia ja organisaatio

GTK:n strategiatyö on ollut jatkuvaa. Yhtäältä toiminnan tulee täyttää korkeat tieteelliset kriteerit. Toisaalta toimintaa pyritään kehittämään ja suuntaamaan palvelujen kysynnän mukaan, tavoitteena tuottaa yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti hyödynnettäviä tutkimustuloksia. Nämä vaatimukset asettavat niin strategiatyölle kuin organisaation kehittämislle suuria haasteita. Laitoksen nykyinen organisaatio astui voimaan vuoden 2002 alusta. Kokemukset siitä olivat pääosin myönteiset. Kuitenkin myös jatkossa on kiinnitettävä huomiota siihen, että organisaatiota kehitetään toiminnan strategisen suuntaamisen, palvelukyvyyn parantamisen sekä laitoksen koko asiantuntemuksen hyödyntämisen näkökulmasta.

Toiminnan tuloksellisuus

Vuoden 2002 ohjelmat toteutettiin ilman, että kustannuksissa ja tuloissa olisi tapahtunut merkittäviä muutoksia ohjelmien painotuksissa. Kustannuksissa maankäyttö ja ympäristö-ohjelman osuus supistui hiukan suhteessa muihin, kun taas tulopuolella saman ohjelman tulot kasvoivat hiukan verrattuna edellisvuoteen. Maksullisen toiminnan, samoin kuin työllisyysvarojen suhteellinen osuus pienentyivät ja muun ulkopuolisen rahoituksen osuus kasvoi henkilötyövuosina laskettuna. Koko tutkimuskeskuksen henkilötyövuosien määrä pysyi vuodessa lähes muuttumattomana.

20.5.2003

Kallioperä ja raaka-aineet

GTK sai vuoden aikana positiivista palautetta toiminnastaan mm. kansainvälisiltä malminetsintää harrastavilta yhtiöiltä. Mainittiin mm, että yksi syy siihen, että Suomi on etsijöille entistä houkutteleva maa on se tosiasia, että Suomen GTK on kansainvälisen mittapuun mukaan kilpailukykyinen, henkilöstö on ammattitaitoinen ja palveluhenkinen ja geologinen aineisto on suurimmaksi osaksi jo siirretty numeeriseen muotoon.

GTK:n yhtenä päätavoitteena on edelleen uusien hyödynnettävien malmi- ja muiden hyötykiviesiintymien löytäminen, niiden luovuttaminen KTM:lle ja osallistuminen esiintymien myyntiin KTM:n kanssa. Vuonna 2002 GTK raportoi viisi esiintymää KTM:lle myyntiä varten. Kaksi vuonna 2001 raportoitua esiintymää myytiin: Hyypiänmäen kalkkikiviesiintymä Omya Oy:lle ja Iso-Sorron kalkkiesiintymä Oy Nordkalk AB:lle. Yhteistyö KTM:n ja GTK:n välillä on ollut näissä kysymyksissä mutkatonta ja hedelmällistä.

On perustellusti esitetty kritiikkiä siitä, ettei Suomesta löydettyjen ja hyödyntämiskelpoisten esiintymien määrä eikä laatu ole ollut riittävä takamaan kaivannaisteollisuuden pysymisen tulevaisuudessa nykyisellä tasolla. Tavoitteena onkin jatkossa pidettävä, että GTK vuosittain raportoi myyntiä varten useita uusia esiintymiä. Tarjonnan ja kysynnän jatkuvasti muuttuessa on jatkuva vuoropuhelu asiakkaiden kanssa hyvin tärkeä sen varmistamiseksi, että etsitään niitä arvoaineita mitä maasta voidaan löytää ja joilla on myös kysyntää.

Tietoaineistojen saatavuus, niiden saattaminen numeeriseen muotoon, datan käytettävyyys ja myös sen säilyvyys kuuluvat kriteereihin, joilla GTK:n iskukyky ja myös kansainvälinen kilpailukyky jatkossakin mitataan. Geologisen aineiston numeeristamisprosessi eteni vuonna 2002 suunnitelmien mukaan ja GTK on tässä tavoitteessa päässyt pitemmälle kuin sekä vastaavat geologiset tutkimuskeskukset yleensä että malminetsintäyhtiöt. Prosessia on edelleen jatkettava ja resursseja sitä varten on syytä riittävästi varata.

Outokumpu Mining Oy päätti syksyllä 2001 luopua perusmetallien etsinnästä ja louhinnasta. Samalla syntyi tarve koota, digitoida ja siirtää kansalliseen käyttöön se tärkeä aineisto, joka oli vuosikymmenien etsinnän tuloksena kertynyt yhtiölle geodatana, kairasydäminä ja näytteinä. Vuonna 2002 päätettiin käynnistää projekti geodatan numeeristamiseksi ja sen siirtämiseksi GTK:lle ja sen kautta yleiseen käyttöön ja tätä projektia pyritään jatkamaan lähivuosina.

Uusia kallioperäkarttoja valmistui kuusi ja selityksiä kolme kappaletta. Tältä osin on todettava, että uusien karttalehtien julkistamisen yhteydessä on pyrittävä myös julkaisemaan vastaavat karttaselitykset ajoissa, karttalehti ilman selityksiä ei ole riittävän hyödyntämiskelpoinen.

20.5.2003

GTK toteutti useita hankkeita ulkomailla ja oli mm. mukana suomalais-venäläisessä Syväseisminen heijastusluotaus-projektissa. Tämä työ ja tulokset ovat vielä keskeneräisiä. Tarkoitus on jatkaa projektilla, missä kairataan syvä tutkimusreikä Pohjois-Karjalan kallioperään. Molemmat projektit toteutetaan maiden väliseen velkakonversioon liittyvänä hankkeena.

Maankäyttö ja ympäristö

GTK:n keskeisenä tehtävänä on maaperän ja sen raaka-ainevarojen kartoitus ja tutkimus sekä ympäristögeologiset tutkimukset. GTK on vuonna 2002 osallistunut mm. kansallisiin kartoitusprojekteihin maa-aines- ja kalliion kiviainesvarojen kartoittamiseksi. Kansainvälisesti on GTK osallistunut kiitettävästi esim. Barents Ecogeochemistry-kartoitusprojektiin sekä muutamaa EU-projektiin.

Suomessa on lukuisia ympäristötutkimusta suorittavia organisaatioita. Esimerkiksi pilaantuneen maan tutkimuksia tekevät mm. SYKE, VTT, GTK ja monet konsultit. GTK:n merkittävä rooli ympäristötutkimuksissa korostuu, kun haetaan joko syitä ongelmiin, taikka keinoja ongelmien poistamiseksi geologiasta, mineralogiasta tai hydrogeologiasta. Kaikilla muilla tutkimuksia tekevillä ei ole organisaatioissaan yhtä monipuolista geoalan tietämystä. Pällekkäisyyksien välttämiseksi tutkimuskeskusten ja yliopistojen kesken on tehty useita yhteistyösopimuksia.

Henkilöstön motivaatio ja kehittäminen

Vuonna 2002 GTK panosti henkilöstön työkyvyn ylläpito- ja kehittämisohjelmaan. Toiminnan ohjausta varten aloitettiin vuoden aikana Balanced Scorecard-malliin perustuvan mittariston rakentaminen.

Muuttuva ympäristö ja toimintaedellytysten jatkuva muuttuminen, yhdistettynä ikääntyvään henkilöstöön, luo paineita myös GTK:lle. Keskittymisen perustehtäviin saattaa merkitä myös tarvetta akateemisen loppututkimuksen suorittaneiden henkilöiden osuuden nostamiseen koko henkilöstöstä. Vuoden 2002 lopussa korkeakoulututkimuksen suorittaneita oli GTK:lla 42 %. Tämä luku on tutkimuslaitokselle melko alhainen, esimerkiksi VTT:n vastaava luku on 68 %.

GTK:n henkilöstön ammattitaitoa kiitettiin vuoden aikana eri yhteyksissä. Kilpailukyvyn edelleen parantaminen, tai vähintään sen ylläpitäminen, on ensiarvoisen tärkeää. Eräänä keinona GTK voisi harkita vielä enemmän ulkomaisia komennuksia ja kansainvälisesti ansioituneiden asiantuntijoiden palkkaamista Suomeen, edes lyhyeksi ajaksi. GTK:n palveluksessa on vähemmän muista maista tulleita asiantuntijoita kuin esim. Ruotsin ja Norjan vastaavissa tutkimus-organisaatioissa. Toimiminen esim. Afrikassa, kuten GTK teki vuonna 2002, tasapainottaa henkilöstön kysyntää ja tarjontaa, tuo tuloja ja antaa nuorille tutkijoille ja varttuneille opiskelijoille hyviä tilai-

20.5.2003

suuksia ja kokemusta kotimaan tehtäviin. On kuitenkin kyseenalaista, kehittääkö toiminta riittävästi ammattitaitoa pitkällä tähtäyksellä. Kansainvälinen toiminta ei saa myöskään vaarantaa muita tärkeitä tavoitteita.

GTK:ssa meneillään oleva laatujärjestelmän kehittäminen on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Hyvä ja toimiva laatujärjestelmä lisää tulevaisuudessa edelleen tutkimuslaitoksen kilpailukykyä.

Maksullinen toiminta ja tulot

Maksullisen toiminnan tulot vähenivät 2002 edellisestä vuodesta 2 %. Maksullisen toiminnan ylijäämätavoitteeksi oli asetettu 7 % tuloista eli 425 000 euroa. Tämä tavoite ylitettiin 5 %:lla. Maksullisen toiminnan väheneminen näkyi myös siinä, että tulo- ja ulkopuolisen rahoituksen osuus supistui 21 %:sta 20 %:iin edellisestä vuodesta.

Toimintamenoja siirtyi vuodelle 2003 2,4 milj. euroa eli 6 % koko vuoden 2002 toimintamenorahoituksesta. Se vastaa noin kolmen viikon toimintamenojen käyttöä ja on tasoltaan sitä, mitä ministeriön kanssa on sovittu.

Lopuksi

Yhteenvedona voidaan todeta, että GTK:n toiminta on ollut sekä valtakunnallisten tiede- ja teknologiapoliittisten tavoitteiden, että kauppa- ja teollisuusministeriön ja GTK:n välillä sovittujen tulostavoitteiden mukaista.

GTK on saavuttanut vuodelle 2002 asetetut tavoitteet toiminnallisesti ja taloudellisesti kaikilla osa-alueilla. Vain joitakin GTK:n itsensä asettamia lähinnä kartoituksiin liittyviä tavoitteita ei ole saavutettu, mutta toisaalta eräät muut toiminnalliset tavoitteet on ylitetty. Maksullisen toiminnan ylijäämä on ylittänyt tavoitteen.

Erkki Virtanen
Kansliapäällikkö

Alpo Kuparinen
Neuvotteleva virkamies

7.5.2003

Markkinaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO KULUTTAJATUTKIMUSKESKUKSEN TOIMINNASTA VUONNA 2002

Yleistä

Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintakertomus on yksityiskohtainen ja antaa hyvän pohjan arvioida tulostavoitteiden toteutumista. Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat –raportti on aiempaa selkeämpi ja antaa kattavan kuvan KTK:n toiminnasta ja taloudesta.

Erityisen informatiivinen on luku 2.1.2. jossa kuvataan toiminnallisia tavoitteita ja niiden toteutumista. Toimintakertomuksessa esitetään saavutetut tulokset ja käytettävissä olleet resurssit rinnakkain mikä antaa mahdollisuuden vertailla toiminnan toteutumista teema-alueittain. Joillakin teema-alueilla kuvataan myös sitä, kuinka tuotettua tutkimustietoa voidaan hyödyntää – tätä raportointitapaa voisi kehittää eteenpäin jatkossakin.

Kaikkiaan asiakirjoista ilmenee, että Kuluttajatutkimuskeskuksen toiminta on vuonna 2002 ollut 24.10.2001 tehdyn tulossopimuksen mukaista.

Vaikuttavuustavoitteet

Vaikuttavuuden lisääminen niin tutkimustoiminnan kuin muunkin asiantuntijatyön kautta, kotimaisen ja kansainvälisen tutkimusyhteistyön vahvistaminen, uuden palkkausjärjestelmän kehittäminen ja henkilökunnan kouluttautuminen mainitaan toimintavuoden keskeisimmiksi haasteiksi. Vaikuttavuutta ei ole toimintavuoden aikana arvioitu tutkimuksin tai sidosryhmäkyselyin.

Kuitenkin tutkimusta koskevasta suoritetiedosta voidaan päätellä vaikuttavuuden säilyneen korkealla tasolla. Erityisesti esitelmien pito ulkomaisilla foorumeilla on lisääntynyt edellisvuoteen verrattuna. Helsingissä heinäkuussa järjestetty kansainvälinen kongressi oli iso ponnistus ja onnistui hyvin. Kokouksen järjestäminen oletettavasti maksaa itsensä takaisin KTK:n näkyvyyden lisääntymisenä sekä uusina ja parempina tutkijayhteyksinä jotka vahvistavat laitoksen osaamispohjaa tulevaisuudessakin. Samoin tutkijoiden kirjoittamien lehtiartikkelien lukumäärä on kasvanut. Monialainen asiantuntijatoiminta lisää omalta osaltaan toiminnan vaikuttavuutta.

Tulossopimuksessa asetettiin tavoitteeksi tutkijoiden kannustaminen täydentämään tutkimusosaamistaan mm. kuluttajaoikeudellisella asiantuntemuksella. Tämän osaamisen hankkiminen on ollut kuitenkin melko vähäistä ja riippunut kulloisenkin tutkimuksen tarpeista. Oikeudellista osaamista tarvittaneen jatkossakin yhä useammin osana kuluttajalähtöistä tutkimusta.

7.5.2003

Toiminnalliset tavoitteet Tutkimustoiminta on edennyt pääosin suunnitellulla tavalla kaikilla viidellä tutkimusalueella. Suoritteiden ja resurssitietojen esittäminen rinnakkain parantaa toimintakertomuksen informatiivisuutta. Toimintakertomuksen liitteenä olevista lyhyistä projektikuvauksista saa hyvän kuvan tutkimustoiminnasta. Se on tuoretta ja pureutuu ajankohtaisiin asioihin.

Tietopalvelun osalta tulossopimuksessa asetettiin tiedonvälityksen laajentamiselle ja kehittämiselle erityisiä tavoitteita. Toimintavuonna on KULTU-tietokantoja kehitetty tulossopimuksen mukaisesti. Keskukseen verkkosivuja on kehitetty ja tutkimusraportteja on liitetty saataville sähköisessä muodossa. Kuluttajaportaalin kehittämistä ei aloitettu, eikä kuluttaja-alan sanastoa alettu kehittää. Asiakkaiden tietotarpeita palvelevien tietotuotteiden kehittäminen on siten suunniteltua vähäisempää. KTK esittää luonnoksen laitoksen tietohallintostrategiaksi, jonka yhtenä osana on tietopalvelun kehittäminen, ja tässä yhteydessä voi kysyä, miten jatkossa tietopalvelutuotteita aiotaan kehittää.

Organisaation kehittäminen

Uusi palkkausjärjestelmä ei tullut koekäyttöön toimintavuoden aikana. Siihen pyritään siirtymään vuoden 2004 alussa. Tietoturvallisuuden riskianalyysi pohjusti tietohallintostrategian laatimista.

Toimintakertomuksen liitteenä on henkilöstökertomus, josta käy ilmi oleelliset henkilöstöä koskevat tiedot: keski-ikä on korkea ja henkilöstö on korkeasti koulutettua asiantuntijaväkeä. Työtyytyväisyys on korkealla tasolla. Ikäkysymys huomioon ottaen lienee lähivuosina tarpeen miettiä, olisiko käynnistettävä erillinen 'senioriprojekti' asian hallitukseksi hoitamiseksi.

Henkilöstön koulutukseen ja tieteellisen pätevyyden nostamiseen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Tässä muistiossa ei ole yksityiskohtaisesti käsitelty Kuluttajatutkimuskeskuksen tilinpäätöslaskelmia. Näiltä osin viitataan Valtiontalouden tarkastusviraston kertomukseen (30.4.2003) ja Tilintarkastajan vuosiyhteenvetoon. Näissä ei löydetty suurempaa huomautettavaa tutkimuskeskuksen taloudenpidossa. Toiminta on ollut lakien ja säädösten mukaista.

Yhteenvetona voidaan kuitenkin todeta, että laitoksen tulokehitys on vuonna 2002 talousarviossa esitettyä parempi ja kaikkiaan toimintavuoden talous oli hieman ennakoitua parempi. Eräillä tahoilla ongelmalliseksi koettu suuri siirtomääräraha pieneni vuodesta 2001 lähes 200 000 eurolla, mikä on budjettitalouden kannalta hyvä kehityssuunta.

7.5.2003

Timo Kekkonen
Osastopäällikkö

Tero Kuitunen
Ylitarkastaja

12.05.2003

Teknologiaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO TURVATEKNIIKAN KESKUKSEN TOIMINNASTA VUONNA 2002

Yleistä

Turvatekniikan keskuksen (TUKES) toiminnassa ei vuoden 2002 aikana tapahtunut suuria muutoksia. TUKESin toimialan lainsäädännössä tapahtui kuitenkin eräitä muutoksia. TUKES toimi aktiivisesti valvonnassa, kehittämisessä ja viestinnässä.

Turvallisuustilanne TUKESin toimialalla pysyi edellisten vuosien tasolla. Vuonna 2002 TUKESin toimialalla sattuneissa onnettomuuksissa kuoli 7 henkilöä. Vakavien onnettomuuksien tutkintaan TUKES asetti vuoden aikana 13 tutkijaryhmää. TUKESin tietoon on tullut toimialalla vuonna 2002 sattuneita onnettomuuksia ja vaaratilanteita yhteensä 329.

Vuoden 2002 aikana toteutettiin TUKESin kansainvälinen arviointihanke. Arvioinnin yleinen johtopäätös TUKESin suorituskyvystä oli positiivinen. Arvioinnin mukaan TUKESilla on myös hyvät edellytykset vastata uudistumishaasteisiin.

Valvonta

Valvontatoimenpiteiden käsittelyaikatavoitteet on saavutettu hyvin. Valvontakäynnit ja määräaikaistarkastukset on toteutettu pääosin suunnitelmiin mukaisesti. Poikkeamien syyt on selvitetty toimintakertomuksessa. Merkittävin poikkeama oli sähkötuotteisiin liittyvät valvontakäynnit, joita vuonna 2002 tehtiin vain noin 75 % tavoitteena olleesta määrästä. Syynä tähän olivat pitkäaikaiset sairaustapaukset. Henkilöresurssien hallintaan tällaisissa tilanteissa on jatkossa syytä kiinnittää huomiota. TUKES on vuoden 2002 aikana selvittänyt mm. painelaiterekisterin perusteella painelaitteiden määräaikaistarkastusten ajantasaisuutta. Viivästyneitä määräaikaistarkastuksia oli maan eri alueilla noin 20-30 %. Tämä osuus tuntuu huomattavan suurelta. Tämän vuoksi on mietittävä, mihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä laiminlyöntien vähentämiseksi.

TUKESin eräänä toiminnallisen tavoitteena oli tehostaa lääninhallitusten ja kunnallisten viranomaisten ohjausta ja koordinoitua. Toimintakertomuksessa ei ole raportoitu mitään tästä toiminnasta.

Tutkimus ja kehittäminen sekä viestintä

Vuoden 2002 aikana valmistui useita merkittäviä tutkimus- ja kehittämissankkeita. Näiden tulokset auttavat osaltaan TUKESin toiminnan suun-

12.05.2003

taamisessa ja kehittämisessä. On varmistettava, että hankkeiden tuloksia hyödynnetään valvontatoimintaa kohdistettaessa ja lainsäädäntöä kehitettäessä.

TUKES on osallistunut prosessiturvallisuuden kehittämisohjelman aloittamistoimiin. Ohjelman on tarkoitus varsinaisesti käynnistyä vuoden 2003 aikana.

TUKESin viestintästrategiahanke on valmistunut. Vuoden 2002 aikana toteutettiin useita ajankohtaisia viestintähankkeita tulostavoitteiden mukaisesti. Sähköisiä palveluja viestinnässä kehitettiin. Automaattinen tiedotejaketupalvelu on todettu hyödylliseksi tavaksi tiedotteiden jakelussa.

Säädöstö ja yhteistyöverkosto

TUKES on avustanut kauppa- ja teollisuusministeriötä ja muita vastuuministeriöitä säädösvalmistelussa. Tavoitteena on ollut, että toimialan säädöstö on ajan tasalla, velvoitteet on suhteutettu oikein ja säädösten soveltamiskäytännöt ja -menettelyt ovat tarkoituksenmukaiset.

TUKES on osallistunut useiden neuvottelukuntien toimintaan sekä myös eurooppalaiseen yhteistyöhön.

Henkilöstö

Henkilöstölle on tehty osaamiskartoitus ja sen hyödyntäminen on aloitettu. Samoin on toteutettu johdon itsearviointi ja sisäiset auditoinnit. Henkilöstökysely toteutettiin jo neljännen kerran. Työyhteisön ilmapiiri on kehittynyt myönteisesti.

TUKESissa käytettiin 111 henkilötyövuotta (112 htv vuonna 2001). Koulutukseen osallistuttiin keskimäärin yli 10 päivää henkilöä kohti, mikä osoittaa aktiivista suhtautumista kehittämistoimintaan. Sairauspoissaolojen määrä kasvoi vuonna 2002 huomattavasti ollen 1018 työpäivää (vuonna 2001 591 työpäivää). Sairauspoissaolojen määrän kasvaminen johtunee pääosin yksittäisistä pitkistä sairauslomista.

Tietohallinto

Uusittu intranet ja asiakirjahallintajärjestelmä on otettu käyttöön tulostavoitteiden mukaisesti. Tietoturvallisuutta on myös kehitetty suunnitelmien mukaisesti. Sähköisiä palveluja on kehitetty, mutta niiden käyttöönotto siirtyi toimintakertomuksen mukaan vuoden 2003 puolelle.

Talous

Toiminnalliset tuotot olivat vuonna 2002 yhteensä 1,6 milj. euroa. Tuotot lisääntyivät edellisestä vuodesta 12,5 %. Maksullisen toiminnan tulot olivat yhteensä 1,4 milj. euroa.

Toiminnan kokonaismenot olivat 9,8 milj. euroa. Toimintamäärärahaa siirtyi seuraavalle vuodelle 1,428 milj. euroa (1,476 milj. euroa vuonna 2001).

12.05.2003

TUKESin toimintamenot muuttuivat vuonna 2002 osittain nettobudjetoiduiksi. Tällaisia tuloja oli yhteensä 62 000 euroa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus toteutui julkisoikeudellisten suoritteiden osalta. Toiminnan ylijäämä oli 30 000 euroa.

TUKESin taloudellinen tilanne oli vuonna 2002 hyvä.

Yhteenveto

Yhteenvetona voidaan todeta, että TUKES on saavuttanut sille asetetut tulostavoitteet hyvin.

Timo Kekkonen
Osastopäällikkö

Tapani Koivumäki
Ylitarkastaja

28.5.2003

Teknologiaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO MITTATEKNIIKAN KESKUksen TOIMINNASTA VUONNA 2002

Yleistä

Mittatekniikan keskuksen toiminnan tulokset vuonna 2002 olivat monilla tehtäväalueilla positiivisia, mutta eivät kokonaisuutena katsoen aivan täytäneet asetettuja tulostavoitteita.

Palvelutoiminnan volyymi ei kasvanut odotetusti ja jäi alle tulostavoitteiden. Palvelutulojen kasvutavoite oli 5%, mistä jäättiin keskuksen molemmilla toimialoilla. Metrologiatoiminnassa tulot vähenivät edellisvuodesta 12,6%. Akkreditointitoiminta pysyi kasvu-uralla, mutta tulojen lisäys (1,5%) jäi vuoden tulostavoitteesta. Tutkimus- ja kehittämishankkeet etenivät yleisesti tulossuunnitelman mukaisesti. Kansainvälinen yhteistyö molemmilla toimialoilla oli suunnitellun aktiivista ja kansainvälisten sopimusten toteutumisen kannalta myönteistä.

Keskuksen taloudellinen tulos oli tyydyttävä. Maksullisen palvelutoiminnan tulot vähenivät edellisvuodesta 3,5 % eli 1,97 milj.euroon. Maksullisen palvelutoiminta oli kaikilta osin kustannusvastaavaa. Lisäksi palvelujen tuottavuuskehitys oli myönteinen. Keskuksen menot pysyivät kurissa, minkä ansioista vuodelle 2003 jäi 374 874 euron määrärahasäästö. Kokonaismenoihin (5,9 milj.euroa) suhteutettuna säästö ei ole suuri. Taloudellisen vakauden kannalta sitä on kuitenkin pidettävä riittävänä, kun otetaan huomioon vuoden 2003 talousarviomäärärahalisäykset.

Keskuksen toimintavuosi oli poikkeuksellinen sikäli, että keskuksen toimiva johto uusiutui merkittävästi. Tällä sekä keskuksen toimitalohankkeen vaatimalla panostuksella on ollut vaikutuksensa siihen, etteivät kaikki kehityshankkeet ja palvelutoiminnot ole kehittyneet täysin odotetusti.

Yhteiset

Keskuksen johtamista ja sisäisen toiminnan kehittämistä koskevista hankkeista edettiin tavoitteiden mukaisesti eräitä aikatauluviivästyksiä lukuun ottamatta. Keskuksen henkilöstöresursseja vahvistettiin, mikä heijastunee varsin pian myös toiminnan tuloksiin.

Uuden toimitilan hankesuunnittelussa keskus on toiminut hankkeen rakenuttajan ja muiden toteuttajatahojen määrittämien suunnitelmien mukaisesti. Hanke on työllistänyt erityisesti metrologian yksikköä. Hankkeen aikataulu on liukunut, mutta muista kuin MIKESistä riippuvista syistä. Viivästyminen on vaikeuttanut myös keskuksen talousarviosuunnittelua. On selvää, että aikataulujen ja kustannusarvioiden pitävyyteen tulee kiinnittää myös jatkossa huomiota.

Keskuksen toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin kannalta tärkeä hanke on vaikuttavuutta koskeva konsulttiselvitys, joka käynnistyi tulosvuonna. Hankkeen tulokset ovat arvioitavissa tuonnempina.

28.5.2003

Metrologia

Metrologiatoimiala on saavuttanut vaikuttavuuteen liittyvillä hankealueilla hyviä tuloksia. Näistä näkyvimvät ovat liittyneet kansainvälisten sopimusten tavoitteiden toteutumiseen. Myös koulutus- ja seminaaritoiminta sekä vertailumittaukset, jotka puolestaan liittyvät asiakkaiden palvelutason ja kilpailukyvyn paranemiseen, ovat olleet tulostavoitteiden mukaisia. Tulostavoitteiden toteutuminen on tosin tältä osin verrattain epätasallista. Palveluiden kattavuuden kannalta merkittävää on se, että kansallista mittanormaallaboratoriotointia laajennettiin akustisten suureiden alueelle.

Prosessien ja rakenteiden hankealueilla tulosten painopiste on ollut tutkimus- ja kehitystoiminnassa. Tutkimushankkeet ja mittanormaalien kehityshankkeet ovat edenneet lähes suunnitellusti ja asianomaisten priorisointien mukaan. Tavoitteena olleista uusista T&K-avauksista on myös merkkeitä; esimerkkinä eräät EU-hankkeet. Metrologian tutkimusohjelman valmistelu on selkeästi jäänyt tavoitteistaan. Tässä tilanteessa on syytä arvioida kriittisesti uudelleen sekä ohjelmakonsepti että tavoitteet. On ilmeisen perusteltua kytkeä tämä tarkastelu metrologiastrategian päivitystyöhön, joka on meneillään metrologian neuvottelukunnassa.

Voimavaroihin liittyvillä tulosalueilla näkyvimvät tulokset on saatu johtamisen ja toimintaprosessien kehittämisessä sekä uusien toimintamallien kehittämisessä. Toiminnan taloudellisen perustan vahvistamisen osalta tulokset jäivät selkeästi jälkeen tavoitteistaan. Palvelutulojen kasvutavoite +5 % ei toteutunut ja tulot laskivat edellisvuodesta. Vallitseva muutostilanne selittää paljolti tulostavoitteista, mutta asiaan on silti syytä kiinnittää jatkossa erityistä huomiota. Ulkoinen tutkimusrahoitus ja metrologiset asiantuntijapalvelut ovat mitä ilmeisimmin avainasemassa, koska rutiinikalibroinnin volyymin kasvattaminen on esimerkiksi kilpailusyistä ongelmallista.

Kokonaisuutena katsoen – eräistä positiivisista kehitystuloksista huolimatta - metrologiayksikkö jäi lievästi vuoden tulostavoitteistaan.

Akkreditointi

Akkreditointitoimiala on saavuttanut myönteisiä tuloksia kaikilla kolmella vaikuttavuusosa-alueella. Palveluiden kattavuuden kannalta huomionarvoisia ovat ISO 17025 standardin mukaisten arviointien toteuttaminen sekä vertailumittauksia koskevien akkreditointivalmiuksien luominen. Kansainvälisten sopimusten tavoitteiden toteuttamisessa on edetty tulostavoitteiden mukaan; esimerkkinä EA:n tarkastuslaitosarviointien toteutuminen onnistuneesti. Akkreditoinnin asiakastytyväisyydestä saatiin myös myönteisiä tuloksia sekä omien palautteiden pohjalta että eurooppalaisesta vertailusta. Kertomus ei sisällä tietoja asiakaspalvelun mahdollisista pullonkauloista.

Säännellyn sektorin toimintavalmiuksia koskeva erityistavoite toteutui niin ikään ilmeisen hyvin. Yhteydenpito vastuuviranomaisiin päin on ollut aktiivista, minkä ansiosta lakisääteisen alueen arviointivalmiudet ovat vahvistuneet. Säännellyn alueen arviointielinten aikataulujen kannalta FINASin

28.5.2003

palvelut ovat kehittyneet ilmeisen myönteisesti; merkittävistä viivästymistä ei ole tullut tietoja.

Prosessien ja rakenteiden osa-alueilla ovat palvelujen saatavuutta koskevat tavoitteet toteutuneet yleisesti hyvin. Uusien palvelujen kautta tuleva myyntitulojen kasvu ei ole ollut tavoitteiden (+5%) mukaista, tosin tämä tavoite oli akkreditointipalvelujen osalta hieman epätasallinen.

Voimavarojen tulosalueilla akkreditoinnin tulostavoitteet ovat toteutuneet verrattain hyvin. Tulojen kasvu jäi selvästi alle 5%:n tavoitteen eli 1,5%:iin. Tätä tasapainotti kuitenkin se, että toiminnan menot pysyivät hyvin kurissa – eli alenivat 3 %. Suoritteiden kustannusvastaavuustavoitteet toteutuivat myös. Lisäksi palvelujen tuottavuus parani yli 5%. Tuleva isuuden kannalta tärkeää oli, että akkreditoinnin henkilöresursseja vahvistettiin ja työyhteisön toimivuuteen kiinnitettiin huomiota. Kokonaisuutena katsoen akkreditointiyksikkö saavutti vuoden tulostavoitteensa.

Talous

Keskuksen taloudellinen toiminta vuonna 2002 oli sovittujen suuntaviivojen mukaista. Palvelutulojen määrä jäi kuitenkin siinä määrin alle tavoitteiden, että asiaan on syytä kiinnittää huomiota. Vuoden 2003 toimintaa ajatellen keskuksen taloudellista tilaa voidaan kuitenkin pitää hyvänä.

Kokonaismenot olivat 5,9 milj.euroa eli noin 1 % edellisvuotta suuremmat. Maksullisen palvelutoiminnan tuotot olivat yhteensä 1,951 milj.euroa, mikä oli 1% enemmän kuin edellisvuonna, mutta jäi noin 4 prosenttiyksikköä alle tulostavoitteen. Palvelutoiminnan tuotoilla ja muulla ulkopuolisella rahoituksella katettiin noin 33 % toimintamenoista. Tämä on 2 prosenttiyksikköä vähemmän vuonna 2001 ja heijastaa osaltaan maksullisen palvelutoiminnan kasvun taittumista. Myönteistä oli se, että maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus toteutui eri toimintaloikoilla.

Tilikauden kulujäämä tilinpäätöksessä oli –4 282 552 euroa ja tase 2 118 701 euroa (per 31.12.2002). Valtion talousarviomäärärahojen nettomenot olivat 3 929 966 euroa, kun käytettävissä oli 4 304 840 euroa. Vuodelle 2003 siirtyi näin ollen 374 874 euroa. Tämä on 14 % pienempi säästö kuin edellisvuonna. Vuoden 2003 talousarvio mahdollistaa kuitenkin vakaat taloudelliset puitteet. Uudesta toimitalosta johtuvan määrärahalisäyksen käyttö ajoituksineen edellyttää silti jatkossa huolellista taloussuunnittelua.

Timo Kekkonen
Osastopäällikkö

Seppo Ahvenainen
Teollisuusneuvos

19.5.2003

Elinkeino-osasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO TE-KESKUSTEN TOIMINNASTA VUONNA 2002

Ajankohtaiset haasteet ja eteneminen hallinnonalan strategisten tavoitteiden suunnassa

TE-keskusten yhteisen toiminta-ajatuksen mukaan TE-keskus on elinkeinojen, työmarkkinoiden ja maaseudun muuttuviin tarpeisiin vastaava valtion kehittämis- ja palvelukeskus.

TE-keskusten tehtävänä on edistää erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja vahvistaa niiden toimintaedellytyksiä sekä yritysten teknologista kehitystä ja kansainvälistymistä. Tehtäviin kuuluu myös maatilatalouden, kalatalouden ja maaseutuelinkeinojen edistäminen sekä lainsäädäntöön pohjautuvien normien noudattamisen valvominen. TE-keskusten vastuulla on myös työmarkkinoiden toimivuudesta, työllisyydestä ja työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta huolehtiminen.

TE-keskusten tavoitteiden asetanta perustuu lakisääteisten tehtävien asettamista velvoitteista, keskuksen arvioimasta alueensa kehittämistarpeesta, TE-keskusministeriöiden (KTM, TM ja MMM) yhteisestä tavoiteasetannasta, Suomen työllisyyspolitiikan toimintasuunnitelmasta, maakunnan yhteistyöasiakirjasta sekä aluetta koskevista EU:n osarahoittamista ohjelmista.

TE-keskusten tulosohtaus vuodelle 2002 muodostui kahden järjestelmän mallista. Uusi menettely virastojen toiminnan ohjauksessa oli *BSC:n näkökulmien mukainen tulossopimus* ja vastaavasti vanha järjestelmä *Tulosalueperusteinen tulossuunnitelma*. Tulevaisuudessa keskitytään ainoastaan BSC:n mukaiseen tulossopimukseen.

Tulosohtaus toteutetaan kolmen ministeriön ja Tekesin yhteistyönä, jolloin voidaan tulossuunnittelun ja TE-keskusten kanssa tehtävän tulossopimuksen avulla saada kaikkien ministeriöiden strategiset linjaukset operatiiviseen toimintaan. Kolmen ministeriön ohjausjärjestelmä on haastava mutta kuitenkin toimiva. Eniten keskustelua herättää resurssien jakautuminen eri toimintojen kesken. TE-keskuksella on sekä viranomaistehtäviä, tarkastustehtäviä että elinkeinopoliittisia tehtäviä.

19.5.2003

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Kunkin TE-keskuksen tulossopimus muodostui TE-keskuksen toiminta-ajatuksista, maakunnan kehittämisvisiosta, visiosta vuoteen 2006, hyväksytystä tavoitetaulukosta, *BSC:n näkökulmien mukaisen tulossopimuksen* - tai *Tulosalueperusteinen tulossuunnitelman* sisällöstä tiivistettynä, työvoimaosaston tarkentavan suunnitelman pääkohdista sekä resurssitaulukoista. TE-keskuksen tulossuunnitelmat kattoivat TE-keskuksen keskeiset toiminnot, hankkeet ja tavoitteet sekä resurssisuunnitelmat.

Yhteiskunnallisilla strategisilla tavoitteilla pyrittiin edistämään elinvoimaista ja monipuolista elinkeinorakennetta sekä tasapainottamaan aluerakennetta, lisäämään kestävästä kehitystä tukevan toimintaympäristön syntyä ja edistämään työmarkkinoiden toimivuutta.

Tulossopimuksissa TE-keskuksille oli asetettu seuraavat strategiset tulostavoitteet:

- Saavuttaa työllisyysasteessa vuonna 2003 lähes 70% taso sekä nostaa työllisyysastetta kaikkien TE-keskusten alueella.
- Kestävä talouskasvu (bkt) Suomessa ja kunkin TE-keskuksen alueella. Valtakunnallisesti tavoitteena on ylittää Euroopan keskimääräinen talouskasvu sekä saavuttaa kunkin TE-keskuksen alueella haasteellinen kasvutavoite, jonka toteuttamisessa otetaan huomioon kestävä kehityksen periaatteet.
- Tasapainoinen aluerakenne ja maaseudun elinvoimaisuus.

Näiden yleisten tavoitteiden seurannassa ja tuloksen saavuttamisen arvioinnissa on ongelmana se, että TE-keskus voi itse vain osin vaikuttaa asetettujen tulostavoitteiden saavuttamiseen. Vaikka tulokseen ei kaikilta osin päästy, ei voida suoraan nähdä, mitä osin TE-keskuksen toiminta ei olisi täyttänyt sille asetettuja tavoitteita edellä mainituista syistä.

TE-keskukset alueellisena toimijana tunnetaan suhteellisen hyvin. Näiden tuottamat palvelut tunnustetaan ja TE-keskukset on mielletty osaksi alueellista innovaatiojärjestelmää ja infrastruktuuria. TE-keskus on myös haluttu yhteistyökumppani muiden alueen toimijoiden kanssa. TE-keskusten yhteiskunnallinen vaikuttavuus alueella on erittäin laajaa, koska mukana on kolmen TE-keskusministeriön ja Tekesin alueelliset toiminnot sekä lisäksi muita alueelle suuntautuvia palveluja.

TE-keskusten BSC-korteille on määritelty viisi eri näkökulmaa: vaikuttavuus, asiakas, prosessi, resurssi, henkilöstö. Tulossopimuksissa on määritelty kullekin kortille menestystekijät ja toteutettavat hankkeet sekä kyseessä oleville hankkeille on erikseen määritelty tulosmittarit. Ne ovat suurimmalta osin selkeästi mitattavia ja niiden tuloksiin TE-keskus on itse voinut vaikuttaa toiminnallaan. Näiden tulosten saavuttamisessa TE-

19.5.2003

keskukset ovat onnistuneet hyvin. Yleisesti ottaen TE-keskukset ovat onnistuneet toteuttamaan hyvin myös muut niille asetetut tavoitteet.

Toiminnan taloudellista seuranta on kertomusvuonna kehitetty edelleen. Vuodelle 2002 asetettujen tavoitteiden lisäksi TE-keskuksille kertomusvuoden aikana asetetut ennakoimattomat toiminnot kuten maaseutuelinkeinojen ylimääräiset valvonnat söivät TE-keskusten toiminnan kehittämisresursseja merkittävästi.

Ehdotukset lisäselvityksistä ja tulostavoitteiden tarkistamisesta

Ministeriön ja TE-keskusten välillä on hyvä vuorovaikutussuhde. Hallinnonalalla on käynnissä useita yhteishankkeita, joiden avulla TE-keskusten toimintaa on pystytty tehostamaan kiinnittämällä erityistä huomiota keskuksien taloudellisuuteen (kustannusten suhde suoritteisiin), tuotavuuteen (resurssien suhde suoritteisiin) ja vaikuttavuuteen (tuloksien suhde tavoitteisiin) sekä toiminnan laadukkuuteen ja henkilöstön osaamiseen ja palvelukykyyn.

Resurssit

Kaikissa TE-keskuksissa varaudutaan henkilöstötilinpäätöksen tekoon viimeistään vuonna 2003 – tavoite on toteutunut.

TE-keskuksille osoitettujen määrärahojen alijäämäksi kertyi vuodelta 2002 noin 300 000 euroa. Samanaikaisesti aikaisempien vuosien säästöjen johdosta vuodelle 2003 siirtyi noin 4,4 miljoonaa euroa, joka jakaantuu epätaisisesti lähinnä kuuden TE-keskuksen kesken. Kokonaishenkilömäärä kasvoi kertomusvuoden aikana noin 35 henkilöä verrattuna edelliseen vuoteen.

TE-keskusten toimintamenotilanne on kokonaisuudessaan vaikea ja se edellyttää keskuksilta tulevana vuosina toimenpiteitä. Ministeriö laatii kuuvan vuoden aikana yhdessä TE-keskusten kanssa toimintamenoja koskevan suunnitelman, jolla em. kehitys saadaan katkaistua ja määrärahojen jako uudistettua.

Kehittämisehdotukset

TE-keskusten tulosoajasta ollaan selkeyttämässä ja kehittämässä strategisemmaksi. Samalla tulosoajuksessa keskitytään saavutettujen tulosten tarkempaan mittaamiseen ja analysointiin.

Tulosmittareiden määrää on syytä arvioida kriittisesti. Tulevaisuudessa mittaustulosten saamista ja arviointia helpottaa tietojärjestelmän kehittäminen, jota tehdään yhdessä koko muun tulosoajajärjestelmän kehittämisen kanssa.

Tarvittavat toimenpiteet tulostavastuun parantamiseksi; kannustimet ja kontrollitoimet

Uusi palkkausjärjestelmä on suunniteltu otettavaksi käyttöön TE-keskuksissa vuoden 2004 alusta.

19.5.2003

Kalle J. Korhonen
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Jukka Mäkitalo
Ylitarkastaja

20.5.2003

Elinkeino-osasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUKSEN (PRH) TOIMINNASTA VUONNA 2002

Yleistä

Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) perustoimintoja ovat teollisoikeuksien samoin kuin yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tietojen rekisteröinti sekä näihin liittyvä tietopalvelu. Pyrkimyksenä on myös hyödyntää perustehtävien tuottamaa asiantuntemusta laajemminkin innovaatiotoiminnan edistämiseksi ja rekisterihallinnon kehittämiseksi.

PRH on lähes kokonaan nettobudjetoitu virasto eli suoritteista aiheutuvat kustannukset peritään asiakkailta. Yhdistysrekisterin kustannuksista osa katetaan kuitenkin budjetista, koska yhteiskuntapoliittisista syistä täyttää täyttää kustannusvastaavuutta ei yhdistysrekisteriasioden osalta ole katsottu voitavan toteuttaa.

PRH:n ajankohtaiset haasteet

Koska PRH:n on katettava menonsa suoritteistaan saamalla tuloilla, tuotavuuden nousun ylittävä kustannusten nousu johtaa välttämättä aikanaan maksujen korotuksiin. Viimeksi maksuja korotettiin patenttimaksujen osalta vuoden 2001 loppupuolella ja kaupparekisteri-, yhdistysrekisteri- ja eräitä muita maksuja vuoden 2002 alkupuolella. Huomattavimmat korotukset kohdistuivat kaupparekisterimaksuihin, jotka olivat pysyneet lähes muuttumattomina leimaveroista luopumisen jälkeen (v. 1992), sekä yhdistysrekisterimaksuihin, jossa kustannusvastaavuusosuus oli pienentynyt epävirallisesti oikeusministeriön kanssa sovittua tasoa alemmaksi. Viimeisimmän tarkistuksen yhteydessä tarkistettiin myös maksujen kohdistamisen kannalta suoritteiden sijoittumista liiketaloudellisesti ja kustannusvastaavasti hinnoiteltuihin suoriteryhmiin.

Huolimatta suoritetuista korotuksista, painetta maksutason tarkistamiseen jää edelleen. Painetta on olennaisesti vähentänyt PRH:n toimintojen tuotavuuden kasvu, jota pitemmällä aikavälillä voidaan pitää varsin hyvänä. PRH:n maksut sinänsä ovat myös edelleen kansainvälisesti varsin kilpailukykyisiä eikä maksujen tasoa yleisesti ole pidetty esteenä PRH:n palvelujen käyttämiselle. Maksujen korotusmahdollisuudet ovat käytännössä kuitenkin rajalliset. Asiakkaiden luottamuksen ja viraston julkisuuskuvan kannalta on tärkeää, että noudatettu maksupolitiikka on tempoilematonta välttämällä jatkuvasti toistuvia pieniä maksutarkistuksia. Tästä seuraa toisaalta se, että erityisesti palvelujen kysynnän muutokset vaikuttavat selvästi tulokseen, kun kiinteissä kuluissa ei tätä vastaavaa

h:\data\

20.5.2003

västi tulokseen, kun kiinteissä kuluissa ei tätä vastaavaa joustoa ole käytettävissä.

Suurimmat korotuspaineet kohdistuvat kaupparekisteriin, jossa varsinkin koko rekisterin tietojärjestelmän välttämätön uusiminen vaatii huomattavia resursseja, sekä tavaramerkki- ja mallilinjaan, jos EU:n tavaramerkki-järjestelmässä toteutetaan valmisteilla olevat muutokset. Varsin huomattavia maksukorotuksia ainakin kaupparekisterin osalta on todennäköisesti odotettavissa vuonna 2004. Yhteisörekisterien toiminnan osalta on ajoittain ollut esillä kysymys mahdollisuudesta rahoittaa budjettirahoituksella rekisterien teknisen ympäristön kehittämiseen tarvittavia investointeja siten, että asiakkaiden kustannettavaksi jäisi lähinnä normaaliin vakiintuneeseen rekisteröintitoimiin, tietopalveluun ja rekisterin ylläpitoon liittyvät kustannukset. Vaikka tätä erityisesti kaupparekisterin osalta voidaan sen yhteiskunnan perusrekisteriluonteen johdosta pitää perusteltuna, ei asiassa ole juurikaan päästy etenemään. Yhtenä ratkaisuna kaupparekisterin talousperustan vakauttamiseksi on keväällä 2002 luovutetussa kaupparekisterilakityöryhmän muistiossa ehdotettu eräänlaiseen vuosimaksujärjestelmään siirtymistä. Lausuntokierroksella ei ehdotus kuitenkaan saanut kovinkaan laajaa kannatusta.

PRH:n tulostavoitteiden saavuttaminen

Vuosittain tehtävässä tulossopimuksessa määritellään palvelu- ja toimintatavoitteet viraston ydinpalveluiden keskimääräisinä käsittelyaikatavoitteina sekä organisaation toimivuutta koskevat tavoitteet eli lähinnä tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteet prosentuaalisina muutoksina edelliseen vuoteen verrattuna. Näiden numeerisesti määriteltyjen tavoitteiden lisäksi tulossopimukseen sisältyy vaikuttavuutta ja palvelukykyä koskevaa yleistä tavoiteasetantaa sekä listaus budjettivuotena aktualisoituvista keskeisistä kehittämiskohteista ja –hankkeista.

PRH:n tehtävät ovat pitkälle lakiperusteisia, joka ei anna mahdollisuuksia kovin merkittäviin toimintojen uudelleenjärjestelyihin tai painotuksiin. Toiminnot ovat myös erityisesti teollisoikeuspuolella tiiviisti sidoksissa kansainväliseen kehitykseen, joka osaltaan rajaa viraston liikkumavaraa tehtävien organisoinnissa. Strategisen kehittämisen pääsuuntana on pitkään ollut viraston palvelukyvyn parantaminen rekisteröintimenettelyssä. Kehittämisen painopistettä on nyttemmin kuitenkin pyritty enemmän suuntaamaan tietopalvelun puolelle siten kuin PRH:n arviointiraportissa vuodelta 1999 jo esitettiin.

Valtion vuoden 2002 talousarviossa PRH:n yleisiksi tavoitteiksi on määriteltä sähköisten palvelujen lisääminen tietoverkkojen kautta tietopalveluissa, neuvonnassa, lomakkeiden tarjonnassa sekä hakemus- ja ilmoitusasioissa samoin kuin yhteyksien kehittäminen edelleen myös alan kansainvälisiin tietokantoihin. Myös aluepalveluita ja viranomaisyhteistyötä rekisteröintiasioissa edellytettiin kehitettäväksi erityisesti uusien palvelu-

20.5.2003

jen vakiinnuttamiseksi muun muassa vuonna 2001 käyttöönotetun yritys- ja yhteisötietojärjestelmän osalta.

Vaikuttavuus ja palvelukyky

Tulossopimuksessa vaikuttavuutta ja palvelukykyä koskevat tavoitteet on määritelty lähinnä strategiaan perustuvien toimenpidelinjauksin. Valtion talousarviossa on tavoitteista korostettu kansainväliseen yhteistyöhön, sidosryhmäsuhteisiin, tietopalveluun ja sähköiseen asiointiin, palvelukykyn ja aluepalveluiden kehittämiseen sekä INNOSUOMI –kampanjan toteuttamiseen liittyviä näkökohtia.

Vaikuttavuudelle asetetut tavoitteet voidaan katsoa toteutuneen tulossopimuksessa edellytetyn mukaisina. Kansainvälinen toiminta on jatkunut aktiivisena, muun muassa merkittävä hanke PRH:n saamiseksi tutkivan PCT-viranomaisen asemaan saatettiin vireille, viraston palvelukyky suoritettun asiakaskyselyn mukaan koettiin muun muassa verkkopalvelujen jatkuvan lisääntymisen johdosta parantuneeksi, aluepalveluita kehitettiin muun muassa kytkemällä maistraatit annetun koulutuksen jälkeen yritys- ja yhteisötietojärjestelmän kirjaustehtäviin ja PRH:n verkkopalvelustrategia tarkistettiin tietoyhteiskunta-asiain neuvottelukunnan sähköisen asiointin jaoston esittämän ohjelman pohjalta. Talousarviossa mainittu tavoite viraston toiminta-ajatusta edistävien asiakas- ja yleisökontaktien lisäämisestä kuvaa lähinnä viraston omaa pysyvänluonteista pyrkimystä. Vuosittainen INNOSUOMI-kampanja myös toteutui suunnitellulla tavalla.

Palvelu- ja toimintatavoitteet

Valtion talousarvioon sisällytetyt alustavat käsittelyaikatavoitteet vahvistetaan yleensä tulossopimuksessa sellaisenaan. Keskimääräiset käsittelyajat ovat nykyisellään vakiintuneet sellaiselle tasolle, josta ei nopeutusta juuri ole aikaansaataavissa nykyisin käytössä olevilla menetelmillä tai voimassa olevan lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten aiheuttamilla reunaehdoilla.

Vuoden 2002 osalta käsittelyaikatavoitteet toteutuivat tyydyttävästi. Merkittävin pidentymä tavoitteisiin nähden liittyy patenttien käsittelyyn, kysynnän laskun ja jälkeensä tarkasteltuna epätarkoituksenmukaisen tiukaksi asetetun tavoitteen johdosta. Patenttien käsittelyajat sellaisenaan ovat kansainvälisesti hyvin lyhyitä ja käsittelyaikatavoitteita tullaan tältä osin tarkistamaan realistisemmalle tasolle. Tavaramerkkien osalta käsittelyajat lyhenivät erityisesti kansainvälisten tavaramerkkihakemusten osalta huomattavasti, mikä selittyy ennakoimattoman suuresta määrästä suhteellisen vähätoisia hakemuksia, eikä tulle jäämään pysyväksi. Yhdistysrekisterissä päästiin vuoden alusta eduskunnan aikanaan asettamaan tavoitteeseen (yhdistysten perusilmoitukset 2 kuukaudessa vuoteen 2002 mennessä).

20.5.2003

Organisaation toimivuutta koskevat tavoitteet

PRH:n tuottavuuskehitys määritetään tulosityksiköiden tuottavuuden muutosten henkilötyövuosilla painotettuna keskiarvona. Tuottavuuden kehitys on vaihdellut huomattavasti eri vuosina, mihin suurimpana yksittäisenä tekijänä on ollut palvelujen kysynnän vaihtelut.

Vuonna 2002 työn tuottavuus kasvoi 4,4 %; tavoitteena oli vähintään 1 %:n nousu. Työn tuottavuus on säännöllisesti vuosittain kasvanut, vaikkakin edellisenä vuonna tuottavuus poikkeuksellisesti aleni 2,6 %. Sitä edeltävinä neljänä vuotena nousua oli parhaimmillaan 12,2 % (vuonna 1999). Tulosityksikkökohtaisesti vain mallioikeusasioissa tapahtui tuottavuudessa pieni lasku muun muassa alentuneeseen kysyntään liittyen.

Toiminnan taloudellisuutta mitataan PRH:ssa suoritteiden keskimääräisten yksikkökustannusten muutoksilla. Vuonna 2002 keskimääräiset yksikkökustannukset laskivat edellisvuodesta nimellisesti 1,2 % (reaalisesti 4,4 %) kun tavoitteena oli enintään 3,5 %:n nousu. Vuoden alusta tarkistettiin kustannusten jakoperusteita vastuualueiden kesken. Tulosityksikkökohtaiset yksikkökustannukset eivät siten ole suoraan vertailukelpoisia, virastotason laskelma on kuitenkin saatettu mahdollisimman vertailukelpoiseksi.

Asiakaspalvelun laatua tarkastellaan myös aika ajoittain suoritettavalla asiakaskyselyllä. Asteikkona käytetään väliä 4-10, jossa arvosanatavoitteena on vähintään 8. Vuonna 2002 asiakaskysely toteutettiin pääosin internetin kautta, uutena yksikkönä PatRek -asiakaspalvelu. Yleisarvosanaksi tuli 8,4 kun edellinen vuonna 1997 toteutettu kysely tuotti arvosanaksi 8,1. Yksikkökohtaisesti korkeimmalle arvostettiin PatRek -palvelua, joka sai arvosanakseen 9,1. Ensimmäisen kerran asiakkaiden tyytyväisyyttä mitattiin PRH:ssa vuonna 1987, jolloin kokonaisarvosanaksi tuli 7,2.

Resurssit

PRH:n palveluksessa oli vuonna 2002 henkilötyövuosina laskettuna 477 henkilöä. Määrä on pysynyt suhteellisen vakiona useita vuosia. Henkilöstön vaihtuvuus oli suurehko 7 %, joskin pienempi kuin kahtena edellisenä vuotena (7,5 % ja 9,5 %). Aikaisempina vuosina vaihtuvuus pysytteli 3-6 %:n suuruusluokassa. Yhtenä tekijänä nykyiseen vaihtuvuuteen saattaa olla tyytymättömyys palkkaukseen, joka myös työtyytyväisyysbarometrissa oli eniten tyytymättömyyttä kerännyt osa-alue.

Henkilöstön työtyytyväisyyttä selvitettiin toista kertaa erillisellä henkilöstölle suunnatulla kyselyllä (henkilöstötilinpäätöksen työtyytyväisyysbarometri). Arviointien keskiarvoa 3,3 (edellisenä vuotena 3,2) asteikolla 1-5 voidaan pitää suhteellisen hyvänä. Osa-alueista parhaimmiksi arvioitiin työn sisältö ja työyhteisön toimivuus, heikoimmiksi johtaminen ja kehittymisen tuki. Eri osatekijöitä mittaavista yksittäisistä kohdista selkein tyytymättömyyden kohta oli palkkauksen kannustavuus ja oikeudenmukai-

20.5.2003

suus. Valmistelevana olevaan uuteen palkkausjärjestelmään kohdistuukin huomattavia odotuksia.

Palkkausjärjestelmän uusimisen valmistelua jatkettiin kesän 2002 aikana täsmentämällä työnantajapuolen kannat järjestelmän perusteisiin, minkä jälkeen projekti organisoitiin uudelleen. Puolelle henkilöstöstä aakkosjärjestyksen mukaan valmistuu huhtikuussa 2003 toimenkuvat, joiden perusteella määräytyy palkan perusosa.

PRH:n bruttotulot vuodelta 2002 olivat 32.321.055 € ja bruttomenot 32.343.265 €. Kustannusvastaavuuslaskelmassa alijäämäksi muodostui koko viraston osalta noin 1,9 milj. €. Kannattavuudelle ei sinänsä ole asetettu tulosohjauksessa erillistä tavoitetta. Kustannusvastaavuudessa on viime vuosina tapahtunut selvä käänne ylijäämäisistä nykyisen tasoihin alijäämäisiin tuloksiin. Suurin alijäämä kertyi yhdistysrekisterin ohella kaupparekisterin toiminnasta, jossa kahden uuden järjestelmän (European Business Register ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmä) osalta jouduttiin kirjaamaan poistoja ja korkoja sekä käyttö- ja ylläpitomaksuja noin 950.000 €. Yhdistysrekisterin alijäämä perustuu yhteiskuntapolitiisista syistä alihinnoiteltuihin maksuihin ja niitä varten talousarvioon sisältyy tätä kompensoiva määrärahaosuus.

Tulostavoitteiden käsittely

Vuosittain keväällä pidettävässä ministeriön ja PRH:n välisessä tulosohjausneuvottelussa sovitaan valtion talousarvioesitykseen sisällytettävistä alustavista tulostavoitteista sekä tarkastellaan PRH:lle asetettujen edellisen vuoden tulostavoitteiden toteutumista. Tarkastelun kirjallisena perustana on viraston tilinpäätös, toimintakertomus ja tulosbudjetin seuranta koskeva vuosiraportti. Syksyllä pidettävässä tulosohjausneuvottelussa hyväksytään talousarvioesitykseen sisältyneet tulostavoitteet mahdollisin tarkistuksin. Yksityiskohtaisemmat tulostavoitteet seuraavalle vuodelle kirjataan erilliseen tulossopimusasiakirjaan.

Valtion talousarvioon sisällytettävien alustavien tulostavoitteiden laadinnassa otetaan huomioon PRH:n talousarvioehdotukseensa sisältyvät tulostavoitteita koskevat kannanotot.

Kalle J Korhonen
Osastopäällikkö

Timo Pekkarinen
Hallitusneuvos

20.5.2003

Markkinaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO KILPAILUVIRASTON TOIMINNASTA VUONNA 2002

Yleistä

Kilpailuviraston toiminta-ajatuksena on terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sekä talouden tehokkuuden lisääminen kilpailua edistämällä ja esteitä poistamalla.

Viraston keskeisiä toiminta-alueita olivat julkisen palvelutuotannon markkinaehtoistamisen edellytysten selvittäminen sekä kilpailuongelmien selvittäminen energia- ja julkisten peruspalvelulaitosten, viestintä- ja telemarkkinoiden sekä finanssisektorin osalta. Muita keskeisiä valvontakohteita olivat eräät kaupan ja teollisuuden alat sekä liikenne. Virastossa ratkaistiin noin 150 yrityskauppa-asiaa ja lähes 400 muuta kotimaista kilpailunrajoitustapausta.

Viraston toiminta on linjassa hallinnonalan tavoitteiden kanssa ja Kilpailuvirasto on saavuttanut sovitut tulostavoitteet.

Keskeisimmät haasteet

Institutionaalisesti merkittävimmät toimintaympäristön muutokset liittyivät EY:n kilpailusääntöjen ja niiden toimeenpanouudistusten valmisteluun sekä kansainvälisen yhteistyön lisääntymiseen. EY:n kilpailusääntöjen täytäntöönpanoa koskeva asetus tulee voimaan toukokuussa 2004 ja kilpailuvirasto avustaa ministeriötä arvioitaessa modernisaation vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön ja laajemmin kilpailuvalvontaan.

Tavoitteiden saavuttaminen

Kilpailuviraston toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat -raportti antaa kattavan kuvan viraston toiminnasta ja taloudesta. Kertomuksessa esitetään saavutetut tulokset tulossopimuksessa sovitusta toiminnasta. Keskeiset tapaukset ja hankkeet on kuvattu yksityiskohtaisesti ja ne ovat edenneet sovitun mukaisesti.

Toimintavuoden keskeisenä tavoitteena oli hoitaa keskeneräiset vähämerkitykselliset asiat talkootyönä loppuun. Tapauksia ratkaistiin yli 40 % enemmän kuin edellisvuonna ja vaikka uusien tapausten määrä kasvoi, vuoden lopussa avoinna olevien tapausten määrä väheni 10 %. Talkoot pidentivät viraston keskimääräisiä käsittelyaikoja, koska niissä käsiteltiin virastossa jo pitkään vireillä olleita tapauksia. Vaikutus käsittelyaikoihin näkyykin vasta viiveellä. Viraston ns. input-hankkeessa laadituilla menettelytapasuosituksilla pyritään yhdenmukaistamaan ja nopeuttamaan vähämerkityksellisten kilpainerajoitusten käsittelyä ja tätä kautta vapauttamaan henkilöresursseja painopistealueille.

20.5.2003

Kaikkiaan kotimaisia kilpailunrajoitus- ja yrityskauppatapauksia oli käsittelyssä noin 770. Kansainvälisissä asioissa artikloja 81 ja 82 koskevien tapausten määrä kasvoi. Fuusiovalvontaan liittyviä EU-tapauksia sen sijaan tuli vireille aiempaa vähemmän.

Lääninhallitukset käyttivät kilpailuasioihin 7,75 henkilötyövuotta (2001: 8,9 htv). Heidän rooli oli merkittävä mm. Julkinen valta markkinoilla -hankkeen jatkotyössä ja viraston johdolla tehdyissä yritystarkastuksissa.

Taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteet, kustannustiedot tehtäväalueittain sekä yhteenveto keskeisistä tunnusluvuista on esitetty kolmelta vuodelta. Tilintarkastuskertomuksen mukaan kustannus- ja suorit tiedot ovat luotettavia ja riittäviä.

Organisaation kehittäminen

Viraston organisaatio uudistettiin 1.10.2002 alkaen tavoitteena tehostaa toimintaa hyödyntämällä aiempaa paremmin eri kilpailunrajoitustyyppeihin liittyvä ja muu osaaminen virastossa. Muutoksella pyritään tukemaan viraston pitkän aikavälin strategisia tavoitteita.

Viraston henkilöstön lähtövaihtuvuus on viime vuosina ollut suurta johtuen henkilöiden siirtymisestä elinkeinoelämän palvelukseen ja kansainvälisiin tehtäviin. Virastoon palkattiin vuoden aikana 15 uutta virkamiestä ja vuoden lopussa virastossa työskenteli 66 henkilöä. Keski-ikä oli 39,5 vuotta. Henkilöstön suuresta vaihtuvuudesta johtuen panostettiin työntekijöiden perehdyttämiseen mm. laatimalla perehdyttämisohjelma. Syksyllä käynnistettiin koulutusohjelma EU:n kilpailuvalvonnan osalta. Palkkausjärjestelmä saatiin järjestelmän osien osalta valmiiksi tammikuussa 2003.

Vuodelle 2003 siirtyi 832 730 euroa. Siirtomäärärahan nousu johtui mm. siitä, että asianhallintajärjestelmän uusiminen siirrettiin tulossa olevien toiminnan muutosten johdosta vuodelle 2003 sekä siitä, ettei henkilöstön vaihtuvuudesta johtuen henkilöstötavoitteeseen vielä päästy.

Bo Göran Eriksson
Ylijohtaja

Ulla Karhu
Ylitarkastaja

20.5.2003

Markkinaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO KULUTTAJAVIRASTON TOIMINNASTA VUONNA 2002

Yleistä

Kuluttajaviraston tehtävänä on kuluttajien taloudellisen, terveydellisen ja oikeudellisen aseman turvaaminen. Virastolle kuuluvia valvontatehtäviä ovat tuoteturvallisuusvalvonta, kuluttaja-asiamiehen valvontatehtävät (mm. markkinointi, sopimusehdot, perintäasiat) ja valmismatkaliikkeitä koskeva valvonta. Virasto tuottaa talous- ja yleishallintopalveluja Kuluttajatutkimuskeskukselle ja kuluttajavalituslautakunnalle sekä käsittelee omien toimintamenomäärärahojen lisäksi kuluttajajärjestöille maksettavia valtionavustuksia sekä korvausta talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä. Virasto toimii EU-maiden välistä kaupankäyntiä koskevien kuluttajariitojen selvittelypisteenä sekä tuottaa informaatiota kuluttajille ja elinkeinonharjoittajille.

Viraston toiminta on linjassa hallinnonalan tavoitteiden kanssa ja Kuluttajaviraston toiminta on vuonna 2002 ollut tehdyn tulossopimuksen mukaista.

Keskeisimmät haasteet

Kuluttajaviraston toimintaa koskeva arviointiraportti valmistui joulukuussa 2001 ja viraston toiminnan kehittäminen oli keskeisimpiä haasteita. Toimintavuonna käynnistettiin johtamis- ja osallistumisjärjestelmien kehittäminen ministeriön asettaman selvitysmiehen johdolla. Viraston organisaatio ja työjärjestys uudistettiin sekä johtoryhmyöskentely vakiinnutettiin. Samaten käynnistettiin viraston uuden strategian laatiminen, mikä työ jatkuu edelleen. Kehittämishankkeet ovat edenneet sovitun mukaisesti. Kehittämistyöstä on keskusteltu ministeriön kanssa ja johtokunta on tiiviisti seurannut työtä.

Tavoitteiden saavuttaminen

Kuluttajaviraston toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat -raportti antaa kattavan kuvan viraston toiminnasta ja taloudesta. Kertomuksessa esitetään saavutetut tulokset tulossopimuksessa sovitusta päätulosalueista ja muusta toiminnasta. Koska tulossopimuksessa on käsitelty vain päätulosalueita, virasto on seurannut erityisesti näitä ja käsitelty muun toiminnan yhtenä kokonaisuutena. Tältä osin käytäntöä on muutettu kuluvana vuonna. Kuvauksista saa kuitenkin hyvän kuvan viraston koko toiminnasta ja kuluttaja-asiamiehen kannanotoista. Hankkeet ovat toteutuneet sovitun mukaisesti ja Kuluttajavirasto/ kuluttaja-asiamies on niissä tehnyt yhteistyötä mm. Kuluttajatutkimuskeskuksen, lääninhallitusten ja ministeriön kanssa. Lainmukaisuuden valvonnassa painotettiin ennaltaehkäisyä, jota hoidetaan mm. ennakkotiedusteluihin vastaamalla, keskusteluihin elinkeinoelämän kanssa sekä tiedottamalla. Lainmukaisuusvalvonnassa on esitetty tilastot mm. tehdyistä päätöksistä, virastolle tulleista ilmoituksista ja tutkimus-

20.5.2003

projekteista. Tilintarkastuskertomuksen mukaan tulosalueittain esitettyjen erilliskustannusten lisäksi tulisi esittää myös yleiskustannukset. Tältä osin virasto tulee kehittämään järjestelmiään.

Kuluttajalehti toteuttaa viraston valistuksellista tehtävää. Sille budjetissa myönnetystä hintatuesta (100.000 €) lehti käytti 56 120 €. Lehden levikki oli vuoden lopussa 21 386.

Kuluttajaviraston puhelinneuvonnassa hoidettiin noin 8 700 yhteydenottoa (muut yleisyhteydenotot n. 5.500). Näistä 31 % kohdistui kuluttaja-asiamiehelle kuuluviin oikeudellisiin asioihin, 36 % yksittäisiin riita-asioihin, 12 % asumiseen ja erityisesti vuokra-asumiseen ja loput 11 % muihin aiheisiin. Virasto on aloittanut projektin, jonka tavoitteena on löytää tarkoituksenmukaisemmat tavat käsitellä tiedusteluja ja keinoja ohjata kuluttajat www-sivuille tai esim. kuluttajaneuvojien puoleen. Viraston www-sivut uudistettiin ja niillä on omat osiot kuluttajille, yrittäjille, opettajille ja tiedotusvälineille.

Henkilöstön kehittäminen

Kuluttajavirastossa työskenteli vuoden lopussa 91 henkilöä ja henkilöstön keski-ikä on 45,6 vuotta. Arviointiraportin mukaan viraston sisäinen vahvuus on työhönsä sitoutuneet, vahvan asiantuntemuksen omaavat ihmiset, joiden toimintaa arvostetaan eri sidosryhmissä. Henkilöstön hyvinvointia osoitti myös lyhyiden sairauspoissaolojen väheneminen. Palkkausjärjestelmän kehittämisen tavoitteena on, että se on valmis neuvotteluja varten vuonna 2003.

Viraston ylijohaja, kuluttaja-asiamies Erik Mickwitz jäi eläkkeelle 1.12.2002 lukien ja uusi ylijohaja, kuluttaja-asiamies Marita Wilska aloitti vuoden 2003 alussa.

Bo Göran Eriksson
Ylijohaja

Ulla Karhu
Ylitarkastaja

20.5.2003

Markkinaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO KULUTTAJAVALITUSLAUTAKUN- NAN TOIMINNASTA VUONNA 2002

Yleistä

Kuluttajavalituslautakunta antaa kirjallisia ratkaisusuosituksia kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiin, yksittäisiä hyödykesopimuksia koskeviin tai muihin kulutushyödykkeen hankintaan liittyviin erimielisyyksiin, jotka kuluttajat ovat saattaneet lautakunnan käsiteltäväksi. Lisäksi lautakunta käsittelee asuntokauppoja sekä takauksia ja vierasvelkapanttauksia koskevia riitoja. Tavoitteena on antaa ratkaisusuosituksia nopeasti, taloudellisesti ja asiantuntevasti.

Lautakunnan toiminta on linjassa hallinnonalan tavoitteiden kanssa ja sen toiminta on ollut vuonna 2002 ollut tehdyn tulossopimuksen mukaista.

Keskeisimmät haasteet

Lautakunnan toiminnan vaikeutena on koko sen toiminta-ajan ollut asioiden ruuhkautuminen ja käsittelyaikojen kohtuuton pitkittyminen. Vuonna 2001 valmistuneen arvioinnin mukaan lautakunta on asioiden ruuhkautumisesta huolimatta kohtuullisen hyvin säilyttänyt toimintakykynsä johtuen erityisesti osaavasta henkilöstöstä. Arvioinnin pohjalta tapahtuneessa kehittämistyössä kiinnitettiin toimintavuonna erityisesti huomiota työtapojen kehittämiseen ja sovintomenettelyn tehostamiseen. Kehittäminen on edennyt tulossopimuksen mukaisesti ja kehittämisestä on keskusteltu ministeriön kanssa.

Kuluttajariitatyöryhmän loppumietinnössä (KTM:n julkaisu 12/2002) kuluttajavalituslautakunnan toimivaltaan ehdotetaan huoneenvuokrasuhteesta johtuvia riita-asioita, asunto-osakeyhtiön ja osakkaan välisiä erimielisyyksiä ja arvopaperisijoittamista koskevia riitoja mietinnössä mainituin poikkeuksin. Samalla ehdotetaan lautakunnan toimintaa koskevia säädöksiä uudistettavaksi. Uusien tehtävien antaminen edellyttää myös resurssitarkastelua.

Tavoitteiden saavuttaminen

Lautakunnan käsittelyaikatavoitteiksi sovitut asuntokauppaosaston 13 kuukautta ja yleisen osaston 11 kuukautta saavutettiin. Käsittelyajat vaihtelivat jaostoittain 8 kuukaudesta 14 kuukauteen. Lautakunta ei kuitenkaan pystynyt lähentymään pitkän aikavälin tavoitetta, joka on 6 kuukauden käsittelyaika. Osaltaan tähän vaikutti valitusten määrän kasvu, joka oli asunto-kauppaosastolla noin 0,6 % ja yleisellä osastolla noin 16 %.

Lautakunnan toiminnan tehostuminen näkyi sovintoon ja luopumiseen päättämään saatujen asioiden määrässä, jossa sovitut tavoitteet ylitettiin.

20.5.2003

Raportissa on esitetty neljältä vuodelta lautakunnan lopputuotteiden (=päätettyt valitukset) määrät ja kustannukset/ lopputuote. Päätetyn valituksen hinta oli 437,19 euroa. Kustannuksina on esitetty menot ja tältä osin tullaan laskentakäytäntö muuttamaan tilintarkastuskertomuksessa mainitun mukaiseksi. Myös taloussääntö tullaan saattamaan määräyksiä vastaavaksi.

Edellä todetun arvioinninkin mukaan lautakunnan ratkaisujen taso on päätösten noudattamisasteella mitattuna pystytty varsin hyvin pitämään. Lautakunnan ratkaisuosituksia noudatettiin 76 %:ssa niistä tapauksista, josta on saatu tieto. Jaosto- ja täysistuntoratkaisuissa 58 %:ssa toista osapuolta suositeltiin maksamaan hyvitystä.

Organisaation kehittäminen

Organisaation kehittämistä on käsitelty edellä kohdassa 2.

Lautakunnassa oli vuonna 2002 yhteensä 28 henkilöä ja palkkausmenot ovat lautakunnan suurin menoerä. Lautakunta on luonut uuden palkkausjärjestelmän ja neuvottelut sen käyttöönotosta ovat meneillään.

Vuodelle 2003 ei siirtynyt määrärahoja ja juttujen ruuhkautuminen näyttää olevan jatkuvaa. Lautakunnassa on jouduttu supistamaan minimiinsä muita kuin täysin pakollisia menoja esimerkiksi koulutus- ja matkamenoja.

Bo Göran Eriksson
Ylijohtaja

Ulla Karhu
Ylitarkastaja

20.5.2003

Markkinaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO MATKAILUN EDISTÄMISKESKUKSEN TOIMINNASTA VUONNA 2002

Ajankohtaiset haasteet ja eteneminen hallinnonalan strategisten tavoitteiden suunnassa

MEKin toiminta on hyvin linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden kanssa. MEKin perustarkoitus on toimintastrategian mukaisesti olla valtakunnallinen matkailun asiantuntija ja aktiivinen kansainvälinen toimija, joka tuottaa lisäarvoa matkailuelinkeinolle ja sitä kautta myös yhteiskunnalle. Haasteena on tuottaa MEKille osoitettu rahallinen panos moninkertaisena takaisin yhteiskunnalle.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Matkailun valuuttatulotavoite ylitettiin kaikilla ja päämarkkina-alueilla (Ruotsi, Venäjä, Saksa ja Iso-Britannia). MEKin mukaan ero tavoitteen ja toteutuman välillä johtunee venäläisten lisääntyneestä ostosmatkailusta Suomeen. Arvio lienee oikeaan osunut.

MEK ei ole raportoinut eikä kommentoinut tulossopimukseen sisältyvän matkailualan työvoiman kasvutavoitteen (121 000 työpaikkaa vuonna 2002) toteutumista. Samoin Suomeen saapuvien ulkomaalaisten lukumäärää koskevan tavoitteen toteutumista ei ole kommentoitu. Molemmat johtunevat vuotta 2002 koskevien tilastotietojen puuttumisesta.

Yöpymisvuorokausitavoitteista kaikilla ja päämarkkina-alueilla jäätin hieman. Kasvuluvut Venäjältä ja Isosta-Britanniasta jäivät alle odotusten. MEKin mukaan ero johtuu kansainvälisestä taloudellisesta taantumasta, jota väitettä ei kuitenkaan tue hyvät kasvuluvut Hollannista (+ 26 %) ja Saksasta (+ 5,5 %). Ruotsalaisten yöpymismäärien väheneminen voidaan arvioida johtuvan Ruotsin kruunun alhaisesta arvosta.

Markkinaosuus Pohjoismaihin suuntautuvasta matkailusta ei kasvanut 14,3 %:iin vaan jäi edellisvuoden tasolle 14 %:iin. Markkinaosuuden kasvua söi Ruotsi, joka edullisuutensa ansiosta kasvatti ulkomaisia yöpymisiä lähes seitsemällä prosentilla kun Norjassa ja Tanskassa ulkomaiset yöpymiset hieman vähenivät.

Elinkeinorahoituksen määrä on pysynyt samalla tasolla kuin vuonna 2001 eli 8 miljoonassa eurossa. Tavoitteesta 10,3 miljoonasta eurosta jäätin selvästi. MEKin perustelut ovat samat kuin edellisenä vuonna eli taloudellisen taantumän vaikutukset yritysten panostusmahdollisuuksiin ja elinkeinon piirissä koettu MEKin korkea hintataso. Molemmat varmasti vaikuttavat, toisaalta voisi myös todeta, ettei Suomen matkailuelinkeinon rakenteessa

20.5.2003

eikä koossa ole tapahtunut viime vuosina suuria muutoksia, jotka vaikuttasivat selvästi elinkeinorahoituksen määrään.

Vierailujen määrä MEKin internetsivuilla on kasvanut tasaisesti ja vuodelle 2002 asetettu tavoite miljoona kävijää ylitettiin 351 000 käynnillä.

Markkinatutkimuksia, niiden analysointia ja jalostamista koskevat toiminnalliset tavoitteet saavutettiin vuonna 2002. Tutkimustietoa tulee jatkossa jakaa entistä jalostuneemmassa muodossa matkailuelinkeinon käyttöön.

MEK toteutti vuonna 2002 asiakastytyytyväisyystutkimuksen, jonka toteuttamisajankohdaksi oli alunperin määritelty vuosi 2003. Tulos oli 8,1 kun tavoitteeksi oli asetettu 8,2 kouluarvosanoilla mitattuna.

Ehdotukset lisäselvityksistä ja tulostavoitteiden tarkistamisesta

Tulostavoitteita on kehitetty ja tarkistettu yhteistyössä MEKin kanssa usean vuoden ajan. Tällä hetkellä ne vastaavat käytössä olevin menetelmin saatavaa, mitattavaa tietoa vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta. Elinkeinorahoituksen määrän tavoitetaso realistisuutta tulee jatkossa tarkastella kriittisesti. Jatkossa tulee kehittää mittareita, joiden avulla tutkitaan MEKin kampanjoihin osallistuvien yritysten saamia tuloksia yhteistyöstä. Sitä kautta saadaan kuvaa MEKin kampanjoiden tehokkuudesta suomalaiselle matkailuelinkeinolle.

Tuottavuus- ja taloudellisuustietojen kuvaamista tulee parantaa. Samaan asiaan on kiinnitetty huomiota myös tilintarkastuskertomuksessa. MEKiltä saatujen tietojen mukaan tilanteeseen tulee parannusta.

Resurssit

Loppuvuodesta 2002 MEK toteutti henkilöstötyytyväisyystutkimuksen, jonka mukaan on tapahtunut merkittävää myönteistä kehitystä vuoden 2000 tutkimukseen verrattuna. Sen mukaan MEK on kymmenellä mitatulla osa-alueella parempi kuin vertailuryhmässä olleiden 130 suomalaisen asiantuntijaorganisaation keskiarvo. Henkilötyövuosia MEKissä kertyi vuonna 2002 yhteensä 98,7 eli lähes saman verran kuin edellisenä vuonna. Vaki-naisten osuus oli 90,3. Naisia työntekijöistä on 81,4 % ja keski-ikä yhteensä 40,9 vuotta.

Siirtomäärärahan käyttö on MEKin toiminnassa perusteltua. Kampanjapohjaisesti toimivassa organisaatiossa kuluja syntyy ympäri vuoden ja laskutus seuraa perässä, joten siirtomäärärahojen käyttö kohdistuu useimpien juuri edellisen vuoden kuluihin.

Määrärahoja on MEKissä käytetty tarkoituksenmukaisesti.

20.5.2003

Kehittämisehdotukset

Edelliseen palautteeseen kirjattuihin kommentteihin ja esityksiin on vastattu ja kehittämisehdotusten toteutuksesta keskusteltu tulosohtauksen yhteydessä. Raportointia, seuranta- ja arviointimenetelmiä pyritään kehittämään yhteistyössä koskien erityisesti kampanjatoiminnan tuloksellisuutta.

Matkailun edistämiskeskuksen toimintaa voidaan tehostaa kytkemällä matkailuyritykset tiiviimmin yhteistyöhön MEKin kanssa. Tämä työ on jo aloitettu käynnistämällä laajan kesämatkailukampanjan suunnittelu yhdessä matkailuyritysten ja -alueiden kanssa.

Resurssien entistä tarkoituksenmukainen käyttö tehostuu, kun MEK selvittää kaikilla Suomen matkailun kannalta keskeisillä markkina-alueilla tarvittavien resurssien laadun ja määrän. Pysyvien toimistojen sijasta toteutetut markkinointiedustajan palkkaamiset ovat joillakin markkina-alueilla tuottaneet selvästi parempia tuloksia.

MEK toimii jo tänä päivänä laajasti yhteistyössä eri hallinnonalojen ja matkailuelinkeinon kanssa. Yhteistyötä maakunnallisiin toimijoihin ja matkailurahoittajiin on erityisesti viime vuosina tiivistetty. Tätä työtä tulee jatkaa ja syventää.

Seuraavan vuoden tulostavoitteet käsitellään erikseen syksyn tulosneuvotteluissa. Siinä yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota tuloksellisuuden kuvauksen täsmentämiseen tuottavuus- ja taloudellisuustietojen osalta.

Tarvittavat toimenpiteet tulostavastuun parantamiseksi

Raportointi-, seuranta- ja arviointimenetelmien kehittäminen entistä ajantasaisemmiksi lisää mahdollisuuksia tarttua havaittaviin ongelmakohtiin nopeasti. Raportoinnista ei saa muodostua liian raskasta velvoitetta kummallekaan osapuolelle, vaan jatkossa tulisi pyrkiä entistä kohdennetumpaan seurantaan.

Virastokohtaiset kannanotot on otettu huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa.

Helsingissä, 20.5.2003

Elise Pekkala
Hallitusneuvos

Lea Häyhä
Ylitarkastaja

19.5.2003

Energiaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO ENERGIAMARKKINAVIRASTON TOIMINNASTA VUONNA 2002

Energiamarkkinaviraston ajankohtaiset haasteet ja eteneminen hallinnonalan tavoitteiden suunnassa

Energiamarkkinaviraston (EMV) tärkeimpiä haasteita on vaikuttaa sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan hinnoitteluun, siten että hinnoittelu on kohtuullista.

Toinen tärkeä EMV:n haaste on pitää asioiden käsittelyajat kohtuullisina.

Edellisten lisäksi EMV:n haasteena on muutettujen sähkö- ja maakaasumarkkinadirektiivien mukaisen verkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuusvalvonnan kehittäminen, päätösten tuottaminen direktiivien edellyttämässä ajassa sekä ilmastopolitiikkaan liittyvien tehtävien edellyttämien valmiuksien kehittäminen.

Edullinen ja turvattu energian saanti on energiapolitiikan keskeinen tavoite. EMV:n voidaan katsoa edistäneen tämän tavoitteen saavuttamista.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

EMV:n tärkein yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite on vaikuttaa sähkön ja maakaasun ja etenkin verkkotoiminnan hinnoitteluun siten, että hinnoittelu olisi kohtuullista. EMV on onnistunut tässä hyvin.

Tuloksellisuustavoitteet tulossopimuksen valossa

EMV:n sähkömarkkinoita koskevat tulostavoitteet jakoutuivat vuonna 2002 kahteen päätulosalueeseen, joita olivat verkkopalvelujen hinnoittelun ja ehtojen valvonta sekä lupa-asiat. Vuonna 2002 tavoitteena oli viiden sähkön siirron hinnoittelun kohtuullisuutta koskevan päätöksen tekeminen. EMV antoi vuonna 2002 neljä laajaa sähkön siirron hinnoittelun kohtuullisuutta koskevaa päätöstä.

EMV:n tavoitteena vuonna 2002 oli pyrkiä varmistamaan kanta- ja alueverkkotoiminnan lupa-asioita ratkaistessaan, että rakennekehitys etenee sähkömarkkinalain tavoitteena olevan toimintojen tehostumisen suuntaan.

19.5.2003

Käsittelyaikatavoitteeksi asetettiin keskimäärin viisi kuukautta. Lupa-asioita koskevat tavoitteet täyttyivät vuonna 2002.

EMV:n maakaasumarkkinoita koskevat tulostavoitteet vuonna 2002 muodustuivat kahdesta päätulosalueesta: maakaasun myynnin ja verkkotoiminnan hinnoittelun valvonnasta ja lupa-asioista. EMV:n tavoitteena oli kehittää vuoden 2002 aikana maakaasun hinnoittelun kohtuullisuuden arviointikriteerit. Asiasta saatiin asiantuntijalausunto vuoden 2002 lopulla. Maakaasuverkkotoiminnan kohtuullisuuden valvontaa kehitetään edelleen helmikuussa 2003 asetetun kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmän toimesta.

Lupa-asioden kohdalla EMV:n tavoitteena oli vuonna 2002 käsitellä vuoden alkupuolella poikkeusluvasta maakaasuverkkotoiminnan luvanvaraisuudesta sekä käsitellä uudet maakaasuverkkolupahakemukset keskimäärin viidessä kuukaudessa. Maakaasuverkkolupahakemusten käsittely vaati odotettua enemmän aikaa ja asetetut tulostavoitteet jäivät osittain täyttymättä. Poikkeuslupien käsittelyä koskeva tavoite toteutui puolittain.

Arviona voidaan todeta, että EMV onnistui asetettujen tulostavoitteiden saavuttamisessa hyvin. Siltä osin kuin tulostavoitteita ei saavutettu, tavoitteiden saavuttamatta jäämiseen vaikuttivat selvät ja perustellut syyt.

Ehdotukset lisäselvityksistä ja tulostavoitteiden tarkistamisesta

Tarvetta lisäselvityksiin ei ole.

EMV:n tulostavoitteet asetetaan vuosittain ja tässä yhteydessä on mahdollisuus tarkistaa tavoitteita. Tähänastisia tulostavoitteita voidaan pitää onnistuneina sekä tavoitetasoltaan realistisina ja sopivan vaativina.

Resurssit

Vuonna 2002 EMV:n henkilöstön määrässä ei tapahtunut muutoksia. Henkilöstön määrä vuoden alussa ja lopussa oli 15 henkilöä. Vuoden 2002 aikana viraston palveluksesta erosi kaksi henkilöä ja virastoon palkattiin kaksi uutta henkilöä. Uutena virkana perustettiin ja täytettiin talous- ja henkilöstöhallinnon asioita hoitavan kamreerin virka. Virkavapaalla vuoden 2002 lopussa oli yksi henkilö.

Vuonna 2002 EMV:ssä jatkettiin vuoden 2001 lopulla käynnistynyttä uuden palkkausjärjestelmän kehittämishanketta. Kauppa- ja teollisuusministeriö pitää EMV:n siirtymistä tulospalkkausjärjestelmään tärkeänä.

EMV:n käyttämättömiä määrärahoja oli vuoden 2002 lopussa 23 149,00 euroa. Tämä käyttämätön määräraha vuoden vaihteessa johtui laskujen maksun ajoituksesta.

19.5.2003

EMV:n määrärahojen käytön osalta voidaan todeta, että määrärahoja on käytetty tarkoituksenmukaisesti.

Kehittämis ehdotukset EMV:n tehtävien lisääntyminen merkitsee jatkuvaa tarvetta toiminnan kehittämiseen.

Viraston toimintaa koskevaa raportointia, seuranta ja arviointia voidaan pitää riittävinä.

Viraston toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta tulee tehostamaan kehitteillä oleva ja muutettujen sähkö- ja maakaasumarkkinadirektiivien mukainen verkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuusvalvonta.

Viraston toiminnan tulostavoitteista sovitaan vuosittain syksyllä käytävissä tulosneuvotteluissa.

Tarvittavat toimenpiteet tulostavastuun parantamiseksi (kannustimet ja kontrollitoimet)

EMV:n siirtyminen tulospalkkaukseen tulee lisäämään tulostavastuuta.

Energiamarkkinavirastoa koskevat kannanotot otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa.

Helsingissä 19.5.2003

Taisto Turunen
Ylijohtaja

Mauri Valtonen
Ylitarkastaja

21.5.2003

Markkinaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO HUOLTOVARMUUSKESKUKSEN TOIMINNASTA VUONNA 2002

Tilinpäätös	Valtioneuvosto on vahvistanut Huoltovarmuuskeskuksen ja sen hoidossa olevan huoltovarmuusrahaston tilinpäätöksen 22.5.2003. Tilinpäätös noudattaa kirjanpitolakia ja hyvää kirjanpitoa. Toimintakertomus kuvaa sekä Huoltovarmuuskeskuksen että Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan toimintaa. Maan huoltovarmuuden tilaa kuvaa erillinen ei-julkinen indikaattori.
Toimintakertomus	Valtioneuvosto vahvisti uudet huoltovarmuuden tavoitteet 8.5.2002 (350/2002). Niissä on otettu huomioon kansainvälisen toimintaympäristön muutokset sekä huoltovarmuuden painottuminen yhteiskunnan kriittisten järjestelmien turvaamiseen. Öljyn varmuusvarastojen tavoitetasoa alennettiin uusien tavoitteiden mukaisesti. Myös PTS käynnisti omien työmenetelmiensä uudistamiseen tähtäävän projektin. Huoltovarmuusindikaattorin mukaan tilanne on pääosin hyvä mutta eräillä aloilla on kansainvälisen logistiikan tehostuminen johtanut myös huononuksiin. Tulossopimuksessa asetetut tavoitteet saavutettiin. Kaupallinen tulos ylittyi budjetoidusta, mikä johtui öljyn maailmanmarkkinoilla vallinneesta vahvasta hintatasosta. Sen seurauksena kierrätyskaupat toteutuivat odotettua nopeammassa tahdissa. Öljyn varastotaso sopeutettiin uusien tavoitteiden tasalle, minkä johdosta 2002-2003 vapautuu pääoma 100 milj. euroa. Tämä summa siirretään valtion talousarvioon. (60 milj. euroa siirrettiin 2002). Hitaitten reservien ylläpitämisestä ei voitu sopia kertomusvuoden aikana, koska sitä koskevaa muutosta sähkömarkkinalakiin ei tehty kertomusvuoden aikana. Taloudellisen tuloksen budjetointi tarkasti ei ole mahdollista, koska siihen vaikuttaa maailmamarkkinahintojen kehitys. Kuluja on budjetoitu tarkasti ja ne ovat toteutuneet odotetusti. Henkilöstö on määrällisesti ja ammattitaidon osalta oikea. Henkilöstön keski-ikä on yli 51 vuotta, mikä johtaa lähivuosina nopeaan vaihtuvuuteen. Tähän mennessä ei ole ollut vaikeuksia rekrytointien kanssa. HVK:ssa on ollut 10 vuotta käytössä itse kehitetty työnantajavetoinen palkkausjärjestelmä, joka sisältää myös kannustinelementin. Laitoksessa ei ole vireillä palkkausjärjestelmän uusimista eikä siihen nähdä tarvetta.

21.5.2003

Vnp huoltovarmuuden tavoitteista edellyttää lainsäädännön kehittämistä eri hallinnonaloilla siten, että voidaan vaikuttaa normaaliaikojen kriisitilanteisiin. KTM:n sektorilla tämä merkitsee HVK:n eräiden toimintatapojen joustavoittamista.

Suomen EU:ssa tekemän huoltovarmuusaloitteen edistämistä on jatkettava valtioneuvoston talouspoliittisen valiokunnan edellyttämällä tavalla siten, että etsitään sektorikohtaisesti niitä aloja joissa EU-yhteistyö on luontevaa.

Helsingissä 21.5.2003

Bo Göran Eriksson
Ylijohtaja

Eero Jäntti
Kaupallinen neuvos

19.05.2003

Teknologiaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO KEKSINTÖSÄÄTIÖN TOIMINNASTA VUONNA 2002

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatu

Ministeriön kannanotto Keksinösäätiön toiminnasta perustuu säätiön vuoden 2002 toimintakertomukseen, tilinpäätöslaskelmiin, tulosohjausraporttiin ja keskusteluihin. Ministeriö antoi alkuvuotta koskeneen arvion 22.10.2002 pidetyn tulosneuvottelun asiakirjoissa.

Tilinpäätös on tehty normaalin säätiötilinpäätösmenettelyn mukaisesti ja auktorisoitujen tilintarkastajien mielestä tilinpäätös voidaan vahvistaa.

Toimintakertomus, tulosohjausraportti ja tilinpäätösluvut täydentävät toisinaan tiedoillaan ja antavat kattavan kuvan viime vuoden toiminnasta. Tulosohjausraporttiin on rinnakkain kirjattu asetetut tavoitteet ja niiden toteuttamiseksi suoritettut toimet varsin yksityiskohtaisesti. Raportin liitteistä löytyy aikasarjoja useistakin muuttujista, mutta toivottavaa on, että muutosten syitä analysoidaisiin ja heijastettaisiin toimintaympäristön kehitykseen tai muihin vaikuttaviin tekijöihin nykyistä enemmän. Tämä olisi erityisen toivottavaa keksintö- ja innovaatioasiamiestoimintaa käsittelevistä aiheista. Myös KEKEN toiminnasta säätiö olisi voinut tehdä johtopäätöksiä.

Poikkeamien syitä tai poikkeamia ei ole kerrottu tai kommentoitu kuin atk-ongelmien osalta. Hankkeiden ja tulosten seuranta ei vuonna 2002 ollut kunnossa keskeneräisen tietojärjestelmän vuoksi. Raportoinnissa ongelmana on se, että luvut eivät ole ajantasaisia eivätkä luotettavia tai niitä ei vielä ole. Ongelma koskee myös määrähaseurantaa.

Säätiön eteneminen hallinnonalan strategisten tavoitteiden suunnassa ja ajankohtaiset haasteet

Keksintösäätiön toiminta on ollut KTM:n hallinnonalan strategisten tavoitteiden mukaista. Tavoitteena on edistää elinkeinoelämän kilpailukykyä ja yhteiskunnan hyvinvointia. Keksintösäätiöllä on tehtävä keksintöjen alkuvaiheiden tukemisessa ja edistämisessä, koska yksityinen raha ei ole tästä vaiheesta kiinnostunut suurten riskien takia.

Teknologiapolitiikan linjauksissa korostetaan aktiivisen ja kannustavan innovaatioympäristön merkitystä alueiden tasapainoiselle ja kestäväälle sosi-

19.05.2003

aaliselle ja taloudelliselle kehitykselle. Innovaatio- ja keksintöasiamiehet toimivat ympäri Suomea auttamassa keksintöjen ja tutkimustulosten hyödyntämistä sekä uusien yritysten perustamista ja kasvua.

Keksintösäätiön palvelujen kysyntä on viime vuosina kasvanut voimakkaasti laajentuneiden innovaatio- ja keksintöasiamiesverkostojen myötä. Teknologiapolitiikan linjaukset painottavat yliopistoissa syntyvien tutkimustulosten entistä tehokkaampaa hyödyntämistä. Yliopistokeksintöjen patentointi ja tuotekehitys vaativat suuria summia, nykyisillä resursseilla Keksintösäätiöllä ei ole mahdollisuuksia rahoittaa niitä. Toisaalta tällaiset keksinnöt eivät alkuvaiheessa saa rahoitusta muilta rahoittajilta esim. Tekesiltä.

Ongelmana on myös innovaatioasiamies- ja keksintöasiamiestoiminnan jatkuvuus. Innovaatioasiamiehet toimivat yliopistoissa ja toiminnan rahoitus tulee monista lähteistä, minkä vuoksi toiminta on epävarmalla pohjalla. TE-keskuksiin sijoittuneiden keksintöasiamiesten palkat maksaa Keksintösäätiö, mikä merkitsee toiminnan perustumista aina vuoden kerrallaan uusittaviin työsuhteisiin. Tällainen epävarmuus työsuhteen kestosta hankaloittaa työtä ja aiheuttaa vaihtuvuutta.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Keksintösäätiölle on asetettu tavoitteeksi vaikuttaa siihen, että keksintötoiminnan merkitys tunnustetaan yleisesti ja ilmapiiri on keksinnöllisyydelle myönteinen. Säätiö on monin tavoin edistänyt keksinnöllisyyttä ja keksintötoiminnan tunnettuutta. Se on tiedottanut ajankohtaisista keksintöaiheisista tapahtumista ja keksinnöistä sekä osallistunut erilaisten kilpailujen järjestämiseen ja messuille. Sidosryhmien ja asiakkaiden asenteita kertomusvuonna kartoittanut tutkimus osoitti säätiön onnistuneen tehtävissään.

Ministeriön mielestä Keksintösäätiö on toiminut aktiivisesti tehdessään keksintötoimintaa tunnetuksi

Keksintösäätiö on pyrkinyt kehittämään yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Yhteydenpito TE-keskusten johdon kanssa jatkuu toivottavasti säännöllisenä. Hyvää on myös uuden palvelukonseptin kehittäminen TE-keskuksiin.

Säätiö ja sen asiamiehet ovat toteuttaneet esitelmä- ja koulutustilaisuuksia sekä yksin että mm. Patentti- ja rekisterihallituksen kanssa. Tällaista toimintaa pitäisikin mahdollisuuksien mukaan lisätä. Paikallistasolla toteutettu keksijäkoulutus tuottaa entistä parempia keksintöehdotuksia ja keksijät saavat käsityksen siitä, mitä voidaan ja mitä ei voida tehdä.

Keksintösäätiö on pyrkinyt tehostamaan rahoittamiensa keksintöjen markkinoimista yrityksille. Keväällä 2003 toteutetun yrityskampanjan toivotaan

19.05.2003

lisäävän tunnettuutta yrityskentässä ja edistävän keksintöjen kaupallistamista omalta osaltaan.

Neuvontapalveluja kysytään vuosi vuodelta enemmän. Myös uusia keksintöehdotuksia ja -hakemuksia tuli edellisvuotta enemmän. Sen sijaan rahoituspäätöksiä tehtiin edellisvuotta vähemmän, mikä koski sekä uusia hakemuksia että jatkohakemuksia. Tämä johtui myöntövaran pienentymisestä, koska sisäisiä kuluja, esim. atk-hankinnat, oli viime vuonna poikkeuksellisen paljon.

Yhteisrahoitukseen saatiin edellisvuosia vähemmän hankkeita. Hankkeita saatiin hyödynnettyä lisenssivalmistuksena tai hakijan omana valmistuksena suurin piirtein saman verran kuin edellisinä vuosina. Tulosohejausraportin mukaan luvut täsmentyivät vasta kevään aikana, mutta tällä alueella toimintaa pitäisi tehostaa. Yritysten syntymiseen säätiöllä ei ole paljon mahdollisuuksia vaikuttaa, mutta hankkeiden saamista jatkorahoittajan huomaan pitäisi pyrkiä edelleen lisäämään.

Keksintösäätiön hallitus on yhteenvedossaan todennut, että Tekesin ja Sitran kehittämät uudet rahoitusmuodot ovat osin päällekkäisiä säätiön palvelujen ja rahoitusmuotojen kanssa. Ministeriön mielestä on hyvä, että alkuvaiheen innovatiivisten hankkeiden rahoitus kiinnostaa muitakin tahoja. Säätiön kannattaisikin pyrkiä lisäämään yhteistyötä näiden tahojen kanssa niin, että hankkeet saataisiin alun jälkeen siirrettyä Tekesin, Sitran tai muiden rahoittajien huomaan tai jatkaa hanketta yhteistyössä. On hyvä, että eri tahot pyrkivät löytämään ratkaisuja keksintöjen hyödyntämiseksi ja viemiseksi eteenpäin.

Palvelujen kehittämishankkeet ja hankkeiden seuranta verkon kautta ovat hyviä uudistuksia. Keskeneräisestä atk-systeemistä johtunut palvelujen hidas tuminen on vähentänyt tehokkuutta. Käsittelyajoista ei olekaan raportoitu. Myöskään hallitus ei raportoinut strategiatyöstään.

Säätiö onnistui ylittämään hieman tavoitteensa muun rahoituksen saamisesta, kun kahdelle innovaatioasiamiehelle saatiin rahoitusta maakuntaliitoilta. Sen sijaan maksullisia palveluja ei edelleenkään ole pystytty kehittämään. Tilikausi jäi alijäämäiseksi.

Resurssit

Säätiön henkilökunnan määrä on viime vuosina pysynyt samana, mutta asiamiesverkostot ovat laajentuneet. Pääpaino säätiön henkilöstön koulutuksessa oli uuden tietojärjestelmän käytössä. Henkilöstön hyvinvoinnin kannalta suurin ongelma lienee keksintö- ja innovaatioasiamiesten työsuhteiden epävarmuus.

Keksintösäätiöllä ei ole siirtyviä määrärahoja, vaan kaikki käytetään uusiin sitoumuksiin.

19.05.2003

Kehittämisehdotukset

Edellisessä palautteessa nostettiin esille suoran tuen jatkuva väheneminen. Raportissa ei ole mainittu asiaa, mutta keskusteluissa on todettu suunnan muuttuvan: tarkoitus on, että suoran tuen osuus kasvaa jatkossa. Palautteessa nostettiin esille myös hyödynnettyjen keksintöjen ja yhteishankkeiden vähäinen määrä, mutta tässä asiassa ei vielä ole tapahtunut muutosta, tosin luvutkin varmentuvat vasta kevään aikana, kun asiakkaat raportoivat vuoden 2002 tuloksista.

Keksintösäätiön resurssit ovat pienet siihen nähden, miten paljon työtä olisi tehtävänä sekä koko keksintötoiminnan että yksittäisten keksintöhankkeiden edistämiseksi. Pienenä organisaationa säätiö ei voi olla mukana kaikessa, joten tarvitaan tehtävien priorisointia ja yhteistyön lisäämistä muiden innovaatioympäristön toimijoiden kanssa.

Horisontaalista yhteistyötä pitäisikin tehostaa, erityisesti hankkeiden siirtoa muille rahoittajille ja yhteishankkeita. Yhteistyötä pitäisi tiivistää esim. Tekesin, Sitran ja TE-keskusten kanssa. Yhteistyö markkinoinnin alalla olisi tärkeää, mutta tämän vaiheen toimijoista on pulaa. TE-keskus olisi luonteva paikka markkinoinnin yhteistyölle.

Ensi vuoden tulostavoitteet sovitaan erikseen syksyn tulosneuvotteluissa. Tulevia kehittämissuuntia pohditaan uuden hallitusohjelman linjausten mukaisesti.

Ehdotukset lisäselvityksistä ja tulostavoitteiden tarkistamisesta

Tulostavoitteista ja mittaamisesta on vuosittain keskusteltu ja keskusteluja on tarkoitus jatkaa, koska tavoitteita pitää vielä selkeyttää ja löytää täsmällisempiä mittareita. Määrällisten tavoitteiden asettaminen on vaikeaa, koska useiden vuosien päästä nähtäviin tuloksiin vaikuttavat monien muidenkin toimijoiden tekemiset.

Timo Kekkonen
Osastopäällikkö

Raija Katila
Ylitarkastaja

14.04.2003

Teknologiaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO SUOMEN STANDARDISOIMISLIITTON (SFS) TOIMINNASTA VUONNA 2002

Yleistä

Standardisoinnin merkitys EU:n sisämarkkinoilla on jatkuvasti kasvamassa. Standardien hyödyntäminen sääntelyssä laajenee, mikä lisää omalta osaltaan standardisoinnin tarvetta ja julkishallinnollista merkitystä. Tähän suuntaan vaikuttavat uusina aloina erityisesti kuluttajansuoja-, tuotevastuu- sekä ympäristösääntelyn kehittyminen. Toisaalta on nähtävissä siirtymistä standardisoinnissakin yhä enenevässä määrin maailmanlaajuiselle tasolle. Merkittävä osa standardisoinnista tapahtuu kuitenkin vielä eurooppalaisella tasolla. Suomen Standardisoimisliiton toiminnan merkitys kansainvälisessä työssä Suomen tarpeiden välittäjänä korostuu näin ollen entisestään.

Suomen standardisoimisjärjestelmässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2002 aikana.

Standardisointitoimintaan vuodelle 2002 myönnetty valtionavustus oli n. 20 % edellisen vuoden avustusta pienempi. Määrärahan leikkaus kohdennettiin toimialayhteisöjen avustamiseen käytettyyn osaan. Tämä merkitsi n. 43 % leikkausta toimialayhteisötuesta. Ensisijaisesti toimialayhteisötukea päätettiin myöntää tukea sihteeristöjen hoitamiseen, kääntämiseen ja kansainvälisten kokousten järjestämiseen. Näin ollen leikkaus kohdistui lähes pelkästään kansainvälisiin kokouksiin käytettäviin matkaavustuksiin. Seuranneesta tilanteesta ovat toimialayhteisöt SFS:n pyynnöstä esittäneet arvionsa.

Tulostavoitteiden saavuttamien vuonna 2002

SFS:n toiminta vuonna 2002 on kokonaisuutena ottaen ollut sovittujen suuntaviivojen mukaista. Syksyn tulossopimusneuvottelussa todettiin vuoden 2002 alun tavoitteiden sisällöllinen toteutuminen. SFS on raportoinut sekä vuoden 2002 rahoituksen käytöstä että tulostavoitteiden saavuttamisesta. Myönnetty rahoitus 1.429.600 € on käytetty vuoden 2002 rahoituspäätöksessä annettujen ohjeiden mukaisesti. Seuraavassa on arvioitu tavoitteiden saavuttamista yksityiskohtaisemmin tulosohtauskohteittain niiltä osin kun ne poikkeavat asetetuista tavoitteista.

Toimialayhteisöjen matka-avustusten väheneminen noin kolmasosaan aikaisempiin vuosiin verrattuna tarjosi mahdollisuuden selvittää avustusten merkitystä. SFS pyysikin toimialayhteisöiltä selvitykset asiasta. Arviot ovat hyvin vaihtelevia. Kokouksiin osallistumisen peruuntuminen on vaikuttanut standardisoijien motivaatioon sekä suoranaisesti vaikutusmahdollisuuksiin. Kaikki toimialayhteisöt eivät kokouksista pois jäätyään

14.04.2003

enää tienneet missä vaiheessa komitean standardisointityö etenee. Erityisesti matka-avustusten leikkaus tuntui PK-yritysten, viranomaisten ja tutkimuslaitosten edustajien kohdalla.

Käännöstoimintaa ei ole pystytty hoitamaan standardien voimaansaattamisen aikataulussa. Syynä on toimialayhteisöjen resurssipula ts. sekä käännösrahojen pieneneminen, että pula osaavista kääntäjistä. Tilannetta helpotetaan yhdessä toimialayhteisöjen kanssa prosesseja kehittämällä sekä ohjeistuksella. Lisäksi selvitetään edelleen käännösohjelman käyttömahdollisuutta.

Pohjoismaista ympäristömerkintää on hoidettu maaliskuussa valmistuneen strategian mukaisesti. KTM:n ja SFS:n välisen sopimuksen uusimismuutokset käytiin vuoden 2002 aikana ja sopimus allekirjoitettiin v. 2003 alussa. Sopimuksen mukaisesti perustettiin erityinen ympäristömerkinnän johtoryhmä. Ympäristömerkintälautakunta jatkaa edelleen ja keskittyy operatiiviseen toimintaan kun johtoryhmän roolina on poliittisen tason asioiden hoito.

Tulosohjausprosessin kehittyminen

Sekä lyhyen että pitkän tähtäyksen tulostavoitteiden määrittelyä kehitetään KTM:n ja SFS:n yhteistyönä ottaen huomioon KTM:n tulevat strategiat, uudet teknologiapoliittiset ja EU:n standardisointipoliittiset linjaukset. Lisäksi haasteena on selvittää standardisoinnin vaikuttavuuden arviointimahdollisuuksia.

KTM:n ja SFS:n yhteisistä vuotuisista palavereista saatujen positiivisten kokemusten perusteella niitä olisi syytä jatkaa myös vastaisuudessa. Ajankohtaisena teemana on esimerkiksi standardisointia koskevien EU-linjausten vaikutukset kansalliseen standardisointijärjestelmään sekä standardisoinnin rahoituksen järjestäminen tulevaisuudessa.

Yhteenveto

Yhteenvetona todetaan, että SFS:n toiminta on ollut sekä tulostavoitteiden, että kehittämistoimintojen osalta tulosneuvotteluissa sovitun mukaista.

Timo Kekkonen
Osastopäällikkö

Matti Alasalmi
Ylitarkastaja

22.5.2003

Markkinaosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ARVIO FINPRO RY:N TOIMINNASTA VUONNA 2002

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatu

Finpro ry on laatinut konsernitilinpäätöksen, johon sisältyvät emoyhteisö Finpro ry ja tytäryhtiö Finpro Marketing Oy, jonka ensimmäinen tilikausi oli 7.11.2001 – 31.12.2002. Finpro Marketing Oy aloitti varsinaisesti toimintansa 1.1.2002. Finpro ry on laatinut konsernitilinpäätöksen ensimmäistä kertaa tilikaudelta 2002.

Tilinpäätökseen ja sen suorittaneen KHT-yhteisön valvontatarkastuskertomukseen 13.3.2003 tai ministeriölle toimitettuun tilintarkastajien lausuntoon 16.5.2003 ei sisälly mitään huomautuksia tai muistutuksia.

Markkinaosaston Finpro ry:n toimintaan myöntämän yleisavustuksen osuus on vielä vuonna 2002 ollut 75 % yhdistyksen toiminnan kokonaismenoista. Yleisavustuksen käyttöä koskeva säädöstausta ja ohjeistukset on uudistettu siten, että uudet yleisavustuksen käyttöä koskevat tekniset ohjeet on annettu 17.12.2002. Ministeriön yleisavustus ei kohdistu tytäryhtiön toimintaan.

Finpro ry:n ajankohtaiset haasteet ja ministeriön strategisten tavoitteiden huomioiminen

Keskeisimpänä Finpron toiminnan haasteena on vuonna 2002 ollut uuden organisaation perustamiseen liittyvien toimien loppuun saattaminen ja jatkokehittäminen. Tytäryhtiön toiminta alkoi varsinaisesti kertomusvuoden alusta. Toiminta ei ollut alkuvuonna kannattavaa ja tytäryhtiö irtisanoi osan henkilöstöstään osan siirtyessä takaisin emoyhtiön palvelukseen toukokuussa 2002. Sopeutustoimien jälkeen tytäryhtiön alkuvaiheen 54 henkilöstä yhtiössä työskenteli 29 henkeä. Näiden toimien lisäksi tytäryhtiön johdosta laati erillisen sopeutusohjelman, jonka avulla toiminnan tulos ensimmäiseltä toimintavuodelta nousi voitolliseksi.

Toisena keskeisenä haasteena oli Finpron vientikeskusverkoston ohjauksessa käyttöön otettu ns. HUB-mallin, jossa yksi maantieteellisesti samalla alueella toimivista vientikeskuksista toimii alueen hallinnollisena keskuksena, muiden alueen vientikeskusten toimiessa sen alaisuudessa. HUB-malli on käytössä muualla paitsi Euroopan alueella, missä toimii useita HUB-keskuksia. Finprolla oli vuonna 2002 kaikkiaan 51 vientikeskusta 39 maassa. Uudet vientikeskukset on avattu Hammerfestiin, Pietariin ja Santiago de Chileen.

22.5.2003

Finpron toiminnan keskeiset tavoitteet pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi ovat linjassa kauppa- ja teollisuusministeriön asettamien tavoitteiden kanssa.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Finpron toiminnassa yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden – pk-yritysten toimintaedellytysten kehittäminen ja kansainvälisen kilpailukyvyn parantaminen, kansainvälistymisen edistäminen sekä uusien yritysten kansainvälistäminen että viennin pohjan laajentaminen - ovat vaikeasti mitattavissa ja / tai vaikeasti suoraan Finpron toimintaan yhdistettävissä. Finpro toimii kansainvälistymisen kentässä yhdessä muiden innovaatio-organisaatioiden kanssa (TE-keskukset, Tekes, Finnvera, Sitra, Tesi, UM jne.) Markkinaosasto on näin ollen mitannut yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista Finpron palveluiden käyttöä koskevin numeerisin mittarein: pk-yritysten määrillä, uusien yritysten osuuksin, eri toimialojen osuuksilla sekä palveluiden käytön määrillä.

Markkinaosaston asettamien tulostavoitteiden mukaan Finpron tulee kehittää yhteistyötään muiden innovaatio-organisaatioiden ja kansainvälistymistä edistävien organisaatioiden kanssa. Tämä ehdotus tuotiin esiin myös syksyllä 2001 mietintönsä jättäneen VKE-toimikunnan raportissa. Toimikunnan työtä jatkamaan asetetun Vientifoorumin työhön osallistuvat kaikki ko. tahot, joten yhteistyötä ja sen sisältöä on puntaroitu myös tällä foorumilla. Yhteistyön kehittämistä on jatkettu myös muilla tahoilla, mm. Yrityssuomi.fi portaalin kehittämisen yhteydessä. Yhteistyötä on lisätty myös ulkoasiainministeriön kanssa.

Finpron palveluista osa on maksullisia ja osa maksuttomia perusneuvontaan liittyviä asiantuntijapalveluita. Finpro on tulostavoitteidensa nojalla kehittänyt kaikkia saatavilla olevia sähköisiä palveluitaan. Finpron asiakaina on vuonna 2002 ollut 4 800 yritystä, näistä pk-yrityksiä oli 64,9 % (67,1 % vuonna 2001). Maksullisia toimeksiantoja vientikeskukset ja Helsingissä toimivat innovaatio- ja konsultointiyksikkö ovat myyneet 2 200 yritykselle. Maksuttomia markkinatietokeskuksen palveluita käytettiin 10 500 kertaa vuonna 2002. Sähköisten palveluitten käyttäjäksi rekisteröityi vuonna 2002 10 100 käyttäjää. Finpron ylläpitämässä kansainvälisestikin paljon käytetyssä viejärekisterissä oli yhteensä yli 800 000 ulkomaista ja kotimaista kävijää vuonna 2002.

Asiakastyytyväisyys oli asteikolla 1 – 5 vientikeskusverkoston palveluita käyttäneiden yritysten joukossa 4,0 (3,96 vuonna 2001), innovaatioyksikön palveluita käyttäneiden yritysten joukossa 3,33 (4,0 vuonna 2001), markkinatietopalveluita käyttäneiden joukossa 4,01 (tietoa ei ole eritelty vuonna 2001) sekä 3,82 Finpro Marketing Oy:n palveluita käyttäneiden yritysten joukossa (3,88 vuonna 2001).

22.5.2003

Finpro ry on saavuttanut vuoden 2002 toiminnassaan markkinaosaston sen toiminnalle asettamat tulostavoitteet. Finpron toiminnan tulos on 607 187 € ylijäämäinen vuodelta 2002. Ainoa kohta, jossa asetetut tavoitteet ovat hienokseltaan alittuneet, on pk-yritysten osuus palveluita käyttäneiden yritysten joukossa. Markkinaosasto on esittänyt kahta– kolmasosaa tavoitteeksi, tämä osuus jäi niukasti vajaaksi (64,9 %).

Ehdotukset lisäselvityksistä ja tulostavoitteiden tarkistamisesta

Markkinaosasto ei ole esittänyt lisäselvityspyyntöjä. Markkinaosasto pitää asetettuja tavoitteita realistisina ja onnistuneina, eikä asetettujen tavoitteiden vaativuus ole epärealistisella tasolla.

Resurssit

Finpron palveluksessa oli vuonna 2002 yhteensä 360 henkilöä (354 vuonna 2001), näistä 97 kotimaassa ja Finpro Marketing Oy:n palveluksessa 29 henkilöä (kotimaa yhteensä 137 vuonna 2001), ulkomailla työskenteli 234 henkilöä (217 vuonna 2001).

Finpro Marketing Oy:n palvelukseen alun perin siirtyneistä 54 yhdistyksen toimihenkilöstä 10 on siirtynyt takaisin yhdistyksen palvelukseen, yhdeksän on irtisanottu taloudellisista syistä ja muutama on vaihtanut keväällä 2002 muutoin työpaikkaa. Markkinaosasto katsoo, että tytäryhtiön taloudellisen tilanteen tulisi vakiintua, jotta sen palveluksessa nyt oleva osaava henkilökunta kyettäisiin säilyttämään.

Ministeriön voimassa olevien yleisavustuksen käyttöä koskevien ohjeitten nojalla Finpro ry palauttaa ministeriölle osan tuotoista, milloin toiminta on ollut ylijäämäistä. Finpron toiminta on muutamia vuosia ollut voitollista, joten ministeriö on saanut osan yleisavustuksesta takaisin. Palautuksen osuus vuonna 2001 oli 704 000 €, nyt esillä olevan vuotta 2002 koskevan tilinpäätöksen nojalla palautus tulee, vielä vahvistamattoman päätöksen nojalla, olemaan noin 433 000 €.

Markkinaosasto katsoo, että Finpro ry on käyttänyt sille osoitetun yleisavustuksen tarkoituksenmukaisesti.

Kehittämisehdotukset

Uuden valtionavustuslain ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen lisäksi ministeriö on 17.12.2002 antanut Finpro ry:lle uudet yleisavustuksen käyttöä koskevat tekniset ohjeet, joissa erityisesti tulosseurantaa ja raportointia koskevia määräyksiä on täsmennetty. Näitä ohjeita noudatetaan ensi kertaa vuodelle 2003 myönnetyn yleisavustuksen tilityksessä ja seurannassa.

Vuodelle 2004 on esitetty alueellisten palveluitten saatavuuden parantamiseen ja kehittämiseen liittyvä ohjelma, jolla muutamassa toimipisteessä Suomessa lisätään Finpron läsnäoloa. Toiminnan laajentamiseen on tarvetta myös ulkomailla.

22.5.2003

Vuotta 2004 koskevista tavoitteista ja kehittämisohjelmista ministeriö keskustelee Finpron kanssa käytävissä tulosneuvotteluissa marras- joulukuun aikana 2003.

Tarvittavat toimenpiteet tulostavastuun parantamiseksi

Markkinaosasto on vielä vuonna vanhojen yleisavustuksen käyttöä koskevien teknisten ohjeitten nojalla osallistunut Finpron henkilöstölleen maksamiin tulospalkkioihin. Uusien kuluvaan vuotta koskevien ohjeitten mukaan ministeriö ei enää osallistu Finpron erilaisiin tulospalkkiojärjestelmiin. Finpron palkkataso on jo nykyisellään lähempänä elinkeinoelämän järjestöissä henkilöstölle maksettua palkkatasoa, joka sellaisenaan on valtiolla maksettuihin palkkoihin verrattuna varsin hyvä. Markkinaosasto katsoo, että Finpro ry:n tulee maksaa erilaiset palkkiojärjestelmiin liittyvät tulospalkkiot muulla kuin ministeriön yleisavustuksella.

Ministeriö valvoo ja seuraa Finpron toimintaa kolme – neljä kertaa vuodessa tapahtuvien tuloskeskusteluin. Ministeriöllä ja markkinaosastolla on lisäksi mutkattomat ja suorat yhteydet Finpron johtoon ja Finpron eri yksiköiden vastuuhenkilöihin.

Helsinki 22.5.2003

Bö Göran Eriksson
Ylijohtaja

Raila Kehälinna
Ylitarkastaja